

Afstudeeronderzoek

“Activiteiten aanbod Peppelrode en Peppelstek”

Adviesrapport juni 2010

Marinke Verboom & Anouk Stapel

Noord-Flevoland

**“Activiteiten aanbod Peppelrode en Peppelstek”
Welke verschillen zijn er en hoe zijn deze ontstaan?**

**Christelijke Hogeschool Windesheim
Zwolle, 10 juni 2010**

Onderzoekers:
Marinke Verboom S1012299
Anouk Stapel S1009995

Docent/begeleider:
Adinda Veldwijk

Opdrachtgever/werkveldbegeleider:
John Joustra

Voorwoord

Wij zijn Marinke Verboom en Anouk Stapel, vierdejaars studenten van Christelijke Hogeschool Windesheim te Zwolle. Wij volgen de opleiding SPH met als keuzeminor gehandicaptenzorg. Om af te studeren doen wij een afstudeerproject.

We hebben ons verdiept in verschillende onderwerpen en instellingen naar eigen keuze, maar het was erg moeilijk een instelling te vinden die aan kon sluiten bij onze wensen. Daarom hebben we gezamenlijk besloten om overleg te voeren met onze coördinator voor afstudeerprojecten. Op blackboard (internet pagina van school) hebben wij dit project gevonden en zijn toen in contact gekomen met John Joustra. Hij is de opdrachtgever van dit project. Tevens is hij clustermanager van Peppelrode en Peppelstek van instelling Triade regio Noord-Flevoland.

Ons afstudeerproject noemen wij; ‘Activiteiten aanbod Peppelrode en Peppelstek. Welke verschillen zijn er en hoe zijn deze ontstaan?’

Triade is een instelling voor mensen met een verstandelijke, meervoudige, sociale of psychiatrische beperking die de individuele, kwetsbare mens wil helpen om volwaardig deel te nemen aan onze maatschappij. Zij bieden de cliënt hulp en ondersteuning bij het ontwikkelen en het leren, bij het samen leven maar ook bij het wonen, werken en vrije tijd.

Triade ondersteunt deze mensen zowel thuis als op één van de locaties van de instelling, bij alle aspecten van hun leven, woonsituatie, werk en vrijetijdsbesteding. De vraag van de cliënt is bij al deze vormen het uitgangspunt. (www.triade-flevoland.nl)

Dit project hebben we uitgevoerd op de dagbestedingsgroepen Peppelrode en Peppelstek. Binnen deze twee centra speelt sfeer en beleving een belangrijke rol. De activiteiten zijn gericht op beleving en ontwikkeling, ook wel belevingsgerichte activiteiten genoemd.

We hebben voor dit project gekozen omdat de doelgroep ons aansprak en daarbij ook de hoofdvraag vanuit de instelling. We hebben allebei ervaring met deze doelgroep en het werken met belevingsgerichte activiteiten. Deze kennis hebben we gebruikt bij de uitvoering van dit project.

Met dank aan Adinda Veldwijk, Han Dekker, Klaas Smid en alle betrokken docenten en studenten die ons hebben geholpen tijdens deze periode. Wij danken hen voor de tips, adviezen, feedback, begeleiding en steun. Daarnaast willen wij alle betrokken medewerkers, stagiaires en cliënten van Peppelrode en Peppelstek bedanken voor hun medewerking, enthousiasme, openhartigheid, informatie, steun en gastvrijheid. Ook de orthopedagogen Henrieke Adema en Anja Faber willen wij bedanken voor hun tijd en moeite. Ouders/verzorgers van cliënten van Peppelrode en Peppelstek, bedankt voor de tijd en moeite om de enquêtes in te vullen. Mevrouw Cornelis, familie Ras, mevrouw Korf, familie Ruiten, mevrouw Papma en mevrouw van Urk, heel hartelijk dank voor uw medewerking, openhartigheid, gastvrijheid en tijd. Als laatst willen wij alle medewerkers van het regiobureau bedanken voor hun tijd, tips en adviezen. En John Joustra, voor alle tijd, moeite, adviezen, feedback en informatie en uiteraard voor dit mooie project. En niet te vergeten onze vrienden en familie die ons in deze tijd gesteund en geholpen hebben.

Marinke en Anouk

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1. Inleiding	6
2. Methode	13
2.1.Design	13
2.2.Onderzoeksgroep	13
2.3. Procedure	13
2.4. Meetinstrumenten	13
2.5. Data analyse	14
2.6. Gebruikte vraagtypen	14
3. Resultaten	15
Onderzoeksvraag 1: Welke vormen van belevingsgerichte activiteiten worden aangeboden op dagbestedingscentra Peppelrode en Peppelstek?	
3.1.1. Belevingsgerichte activiteiten Peppelrode	15
3.1.2. Belevingsgerichte activiteiten Peppelstek	16
3.1.3. Verschillen binnen de twee dagcentra	17
3.1.4. Mogelijke redenen voor deze verschillen in het activiteiten aanbod	17
Onderzoeksvraag 2: Sluit het huidige activiteitenaanbod aan bij de interesses, mogelijkheden en behoeften van de cliënt?	
3.2.1. Aansluiting activiteitenaanbod, volgens begeleiders Peppelrode	19
3.2.2. Wenselijke veranderingen, volgens begeleiders Peppelrode	20
3.2.3. Aansluiting activiteitenaanbod, volgens begeleiders Peppelstek	21
3.2.4. Wenselijke veranderingen, volgens begeleiders Peppelstek	22
3.2.5. Aansluiting activiteitenaanbod, volgens orthopedagoog Peppelrode	23
3.2.6. Aansluiting activiteitenaanbod, volgens orthopedagoog Peppelstek	24
3.2.7. Verschil in begeleiden Peppelrode en Peppelstek	24
3.2.8. Aansluiting activiteitenaanbod, volgens ouders Peppelrode en Peppelstek	25
3.2.9. Wenselijke veranderingen, volgens ouders Peppelrode	28
3.2.10. Wenselijke veranderingen, volgens ouders Peppelstek	28
Onderzoeksvraag 3: Hoe wordt er onderzocht welk activiteiten aanbod het best past bij de ondersteuningsvragen van nieuwe cliënten?	
3.3.1. Onderzoek naar wensen/behoeften nieuwe cliënten Peppelrode	29
3.3.2. Onderzoek naar wensen/behoeften nieuwe cliënten Peppelstek	29
3.3.3. Tevredenheid ouders	29
3.3.4. Manieren om wensen en behoeften van cliënten in kaart te brengen	30
4. Conclusie	31
Overige conclusies	32
Aanbevelingen	33
Beperkingen van het onderzoek	36
Literatuurlijst	37
Bijlagen	

Samenvatting

Dit onderzoek richt zich op de verschillen tussen Peppelrode en Peppelstek en hoe deze verschillen ontstaan zijn. De hoofdvraag van dit onderzoek luidt:

“Welke verschillende belevingsgerichte activiteiten worden aangeboden in de dagcentra Peppelrode en Peppelstek? Welke verschillen tussen deze twee zijn er en hoe zijn deze ontstaan?”

Daarnaast onderzoeken we welke wensen er zijn rondom belevingsgerichte activiteiten voor de cliënten om in de nabije toekomst te realiseren.

Deze hoofdvraag wordt beantwoord door middel van de volgende onderzoeksvragen:

- Welke vormen van belevingsgerichte activiteiten worden aangeboden op dagbestedingscentra Peppelrode en Peppelstek?
- Sluit het huidige activiteitenaanbod aan bij de interesses, mogelijkheden en behoeften van de cliënt?
- Hoe wordt er onderzocht welk activiteiten aanbod het best past bij de ondersteuningsvragen van nieuwe cliënten?

Zoals in de resultaten is te lezen, heeft dit onderzoek er toe geleid dat de uiteindelijke conclusie is, dat het activiteitenaanbod niet verschilt tussen beide dagbestedingscentra, maar enkel de manier van begeleiden. Hierdoor kan het lijken dat de activiteiten van elkaar verschillen. Onderzoek heeft aangetoond dat dit niet zo is. Op zowel Peppelrode als Peppelstek, worden er belevingsgerichte activiteiten aangeboden, die aansluiten bij de ervaringsordeningen en belevingswereld van de cliënt. Deze activiteiten richten zich op de vijf zintuigen en zorgen voor stimulans en ontwikkeling van vaardigheden van de cliënten. Door middel van enquêtes en interviews kan gesteld worden dat zowel ouders als begeleiders tevreden zijn met het huidige activiteitenaanbod. Zij vinden dat dit aansluit bij de interesses, mogelijkheden en behoeften van de cliënten. Er zijn een aantal punten die begeleiders en ouders graag anders zouden zien. Dit zijn onder andere de activiteit zwemmen, meer bewegingsactiviteiten, meer individuele aandacht en meer muziek. Zowel Peppelrode als Peppelstek, werkt erg cliëntgericht. Er wordt gekeken naar de mogelijkheden vanuit de instelling als vanuit de mogelijkheden van de cliënt.

Daarnaast heeft dit onderzoek zich gericht op ondersteuningsvragen van nieuwe cliënten en hoe deze in kaart gebracht worden. Uit interviews met ouders en begeleiders is gebleken dat dit gebeurt door een stageperiode van drie maanden waarin de cliënt wordt geobserveerd door begeleiders en een orthopedagoog. Bij dit proces worden ouders erg betrokken; zij voelen zich gehoord.

De aanbevelingen met betrekking tot de bovenstaande punten, zijn te lezen in het hoofdstuk conclusie.

1. Inleiding

Mensen met een ernstige tot matige verstandelijke beperking hebben volgens de DSM-IV (diagnostic and statistical manual of mental disorders. Classificatie voor psychische stoornissen) een IQ van 20 tot 50. Zij hebben een aangeboren of later ontstane beperking.

De DSM-IV deelt mensen met een verstandelijke beperking op in vier niveaus;

- Zeer ernstig verstandelijk beperkt, dit wordt zeer laag niveau genoemd. IQ minder dan 20/25.
- Ernstig verstandelijk beperkt, dit wordt laag niveau genoemd. IQ tussen 20 en 35.
- Matig verstandelijk beperkt, dit wordt matig niveau genoemd. IQ tussen 35 en 50.
- Licht verstandelijk beperkt, dit wordt hoog niveau genoemd. IQ tussen 50 en 70. (*DSM-IV, 1994*)

Mensen met een verstandelijke beperking hebben op twee of meer van de volgende tien gebieden een beperking; communicatie, zelfverzorging, zelfstandig kunnen wonen, sociale en relationele vaardigheden, gebruik maken van gemeenschapsvoorzieningen, zelfstandig beslissingen nemen, gezondheid en veiligheid, functionele intellectuele vaardigheden, vrijetijdsbesteding, werk. (*Luckasson, R., 1992*)

Uit de praktijk blijkt dat er diverse stoornissen als motorische stoornissen, epilepsie, zintuiglijke stoornissen, psychische problemen en gedragsproblemen naast deze verstandelijke beperking voor kunnen komen.

De oorzaak van een verstandelijke beperking is altijd een hersenbeschadiging of het ontbreken van een deel in de hersenen. Deze afwijkingen kunnen verschillende oorzaken hebben;

- Stoornis in het erfelijk materiaal; de chromosomen en de genen.
- Zwangerschapsstoornissen door bijvoorbeeld medicijngebruik, straling, vergiftiging en infectieziekten.
- Problemen tijdens de geboorte door zuurstoftekort.
- Problemen na de geboorte bijvoorbeeld infecties van hersenen of hersenvliezen.

(*den Besten, C. en van Vulpen, A., 2006*)

Uit de praktijk blijkt dat cliënten met een matige tot ernstige verstandelijke beperking, hulp en begeleiding nodig hebben op de gebieden van de ADL, de daginvulling en daarbij ook de activiteiten.

Voor deze doelgroep zijn het voornamelijk belevingsgerichte activiteiten.

Belevingsgerichte activiteiten zijn activiteiten die aansluiten bij de behoeften van de cliënt wat zich richt op de vijf zintuigen; horen, zien, voelen, ruiken en proeven.

Deze activiteiten zijn bedoeld voor mensen met een ernstig tot matige verstandelijke beperking. Deze mensen zijn vaak niet in staat om zelf activiteiten te ondernemen, daarom worden ze aangeboden als belevingsgerichte activiteiten. Hierbij voert de begeleider de activiteit uit en de cliënt kan het beleven, gericht op de vijf zintuigen die we hierboven noemen. Het is hierbij de bedoeling dat alle zintuigen geprikkeld worden, op een manier wat aansluit bij de cliënt.

Belevingsgerichte activiteiten kunnen voor een cliënt op een passieve, maar ook op actieve manier beleefd worden. Passief in de vorm van de activiteiten aangeboden krijgen en dan beleven en actief in het zelf ondernemen en ervaren van de activiteiten. Dit is afhankelijk van de mogelijkheden en het niveau van de cliënt. Bij belevingsgerichte activiteiten gaat het om het mee doen en mee beleven, niet om een eindresultaat. Belevingsgerichte activiteiten kunnen we in drie soorten van beleven verdelen: beweging en spel, sensopatisch beleven en sfeer. Onder beweging en spel vallen onder andere de volgende activiteiten: zwemmen, wandelen en bewegen op muziek. Deze worden vaak ingezet ter bevordering van de conditie en de motoriek van de cliënt. Bij sensopatisch beleven kunnen de volgende activiteiten aangeboden worden: snoezelen, belevingstheater en prikkeling van de zintuigen. Dit wordt vaak gebruikt ter ontspanning of juist activering van de cliënten. Bij deze activiteiten wordt gebruik gemaakt van verschillende materialen om de cliënt te activeren en zijn zintuigen te prikkelen. Dit kan in de vorm van passief beleven door op een waterbed of kussen te liggen met muziek en lichtgevende materialen

(snoezelen) of actief door een verhaal te vertellen waarin cliënten een actieve rol spelen (belevingstheater).

Activiteiten waarbij sfeer centraal staan, kunnen onder andere zijn: huiselijk gevoel creëren, krant voorlezen en televisie kijken of muziek luisteren. Het gaat hierbij om het in contact komen met de cliënt. Waar het om draait bij belevingsgerichte activiteiten is dat de cliënt zich begrepen voelt en contact kan maken met zijn of haar omgeving. Hoe belevingsgerichte activiteiten ervaren kunnen worden hangt af van de ervaringsordening waarin de cliënt functioneert. (Koeleman T., 2008)

Ieder mens, zowel kinderen als volwassenen, hebben veel ervaringen en proberen al die informatie te ordenen. Ook wel ervaringsordening genoemd. Er zijn vier manieren waarop mensen informatie ordenen, deze manieren van ordenen ontstaan na elkaar. (volgens theorie Timmers-Huigens, 2005).

Een nieuwe ordening kan pas tot stand komen als de voorgaande ordening volledig doorlopen is. De manieren van ordenen geven aan hoe die persoon zichzelf en zijn of haar omgeving ervaart. Inzicht in deze ordening kan ouders/verzorgers/begeleiders helpen aan te sluiten bij het ontwikkelingsniveau van de persoon. Te denken valt onder andere aan de manier van communiceren, het aanbieden van activiteiten en de keuze voor spelmateriaal. Om goed bij de mens met een verstandelijke beperking aan te sluiten en de communicatie af te stemmen, is de ervaringsordening een belangrijk hulpmiddel. Deze mensen gebruiken dezelfde ordeningen als alle andere mensen, maar bij hen duurt het langer voordat een fase volledig doorlopen is en zij verder kunnen met de volgende ordening.

De eerste fase is de lichaamsgebonden ervaringsordening. In deze fase is het niveau van de cliënt het laagst. Zij zijn niet in staat om zelf ook maar enige activiteit te ondernemen en hebben hier ondersteuning bij nodig. (Bosk magazine3, 2008) In deze fase ervaart de persoon de wereld dan ook vanuit zijn lichaam door gebruik te maken van de vijf zintuigen. Iemand die lichaamsgebonden ordent, doet ervaringen op door te voelen, ruiken, proeven, zien en horen. Door deze ervaringen is iemand in staat de omgeving waar te nemen en contacten te maken. Sensatie is in deze fase het kernwoord. Het leven in een eigen wereld wat in deze fase speelt, vermindert steeds meer. Er ontstaat steeds meer herkenning van vertrouwde personen en van vaste patronen. Daarom is structuur erg van belang bij mensen die in deze ervaringsordening zitten. De communicatie is zeer beperkt, er wordt geen gebruik gemaakt van gesproken taal. Nabijheid en lichamelijk contact zijn sleutelwoorden. (Timmers-Huigens, 2005)

Uit de praktijk blijkt dat cliënten die lichaamsgebonden ordenen behoefte hebben aan belevingsgerichte activiteiten. Dit komt omdat cliënten behoefte hebben aan herhaling en prikkeling van de zintuigen om tot activiteiten te komen. Zij zijn niet in staat zelf tot activiteiten te komen, deze moeten door de omgeving van de cliënt aangeboden worden. Deze activiteiten worden passief beleefd.

De tweede fase is de associatieve ervaringsordening. Door de vaste structuur in het contact in de lichaamsgebonden ervaringsordening, ontstaat er bij de persoon een gevoel voor vaste patronen. De herkenning volgt in verwachting. Verwachting is dan ook het kernwoord binnen deze ervaringsordening. De persoon leert dat er verbanden bestaan tussen de verschillende ervaringen die hij/zij opgedaan heeft. Hij/zij leert steeds meer herkennen wat er gaat gebeuren en er ontstaan steeds meer verbanden; associaties. Ze leren door opgedane ervaringen, uit voorgaande ervaringsordening, aan een gevoel te koppelen. Mensen in deze ordening kunnen bepaalde activiteiten met elkaar associëren en als prettig of onprettig ervaren. Verplaatsen in anderen kan nog niet, wel het nadoen van anderen. Veel mensen met een verstandelijke beperking komen niet verder dan deze fase. Binnen deze fase kunnen zij zich nog verder ontwikkelen, maar herkenning blijft vaak de manier waarop informatie verwerkt wordt. (Timmers-Huigens, 2005) Binnen deze fase komt ook de taal tot ontwikkeling, naast gesproken taal wordt ook gebruik gemaakt van gebaren. Op die manier wordt taal concreet aangeboden en wordt dit vaak begrepen in vaste situaties. (Bosk magazine3, 2008) Bij het associatieve ordenen zijn cliënten in staat om zelf tot kleine, herkenbare activiteiten te komen en beleven deze vaak actief. Ook bij deze fase moeten de cliënten gestimuleerd en geprikkeld worden tijdens de belevingsgerichte activiteiten. Deze zijn van belang om

verbindingen te kunnen leggen tussen verschillende ervaringen tijdens deze activiteiten. Dit draagt bij aan het leren associëren van gebeurtenissen en gevoelens.

De derde ervaringsordening is volgens Timmers-Huigens de structurerende ervaringsordening. Voorgaande fasen blijven bestaan, maar er komt een nieuw aspect bij. De persoon krijgt inzicht in situaties, hij/zij leert verbanden leggen tussen gebeurtenissen. Inzicht in oorzaak en gevolg komt tot stand. Herinnering is het kernwoord binnen deze fase. Binnen deze fase gaat de persoon vragen stellen; wie, wat, wanneer, waar, waarom, om op die manier verbanden te zoeken in de dingen die hij/zij waarneemt wat leidt tot grotere zelfstandigheid. Ook de taalvaardigheid neemt toe.

Doordat zij kunnen associëren zijn zij in staat om eenvoudige keuzes te maken. Zij kunnen aangeven wat ze wel en niet willen en kunnen activiteiten herkennen en benoemen. Door structuur in de activiteiten weten zij wat er gebeuren gaat met bepaalde activiteiten en wat er van hen verwacht wordt. Voor de mens met een verstandelijke beperking betekent dit dat hij/zij meestal in staat is om naar school te gaan en in staat is om te wonen binnen een woonvorm waarbij hij/zij zo zelfstandig mogelijk woont, tenzij er sprake is van bijkomende beperkingen die deze zelfstandigheid belemmeren. (Timmers-Huigens, 2005)

Praktijkervaringen laten zien dat hierbij belevingsgerichte activiteiten belangrijk zijn om de herkenning te blijven stimuleren en te prikkelen wat leidt tot herinnering. De prikkeling van zintuigen, draagt bij aan een positieve stimulans om deze activiteiten te herinneren. Door hiernaast gebruik te maken van vaste structuur en regelmaat, kan de cliënt activiteiten leren herkennen en benoemen.

De vierde ervaringsordening is de vormgevende ervaringsordening. In deze fase is het niveau van de cliënt het hoogst. In deze fase komen eigen oplossingen en het bedenken van ideeën tot stand. De persoon kan gevoelens verwoorden en zich verbaal uiten. Binnen deze fase is abstractie het kernwoord, de persoon kan eigen plannen maken en oplossingen voor problemen bedenken. De eigen identiteit neemt toe. Deze manier van ordenen ontwikkelt zich verder in de rest van het leven van de persoon in kwestie. Dit betekent voor de mens met een verstandelijke beperking dat hij/zij vaak zo zelfstandig mogelijk of helemaal zelfstandig woont, tenzij er sprake is van bijkomende beperkingen die deze zelfstandigheid belemmeren. Deze mensen kunnen veel, maar kunnen de gevolgen van handelen niet altijd overzien. Overschatting is hierbij een groot risico. (Timmers-Huigens, 2005)

Mensen uit deze laatste ervaringsordening kunnen zelf kiezen welke activiteiten zij doen. Zij weten uit eigen ervaring welke activiteiten bij hem/haar past en zijn in staat dit aan te geven. Het ontwikkelen van een eigen identiteit en zelfstandigheid is voor deze groep erg van belang.

De meeste mensen met een verstandelijke beperking komen niet tot de laatste fase van ordenen. Wel kan het zijn dat ze bepaalde aspecten laten zien van een volgende ervaringsordening, maar niet alle fasen hieruit doorlopen. Vaak is het zo dat mensen met een verstandelijke beperking blijven hangen in de overgang van lichaamsgebonden ervaringsordening naar associatieve ervaringsordening of van associatieve ervaringsordening naar de structurerende ervaringsordening. Dit heeft te maken met de grote stap naar de structurerende en vormgevende ervaringsordening en dat deze mensen op een bepaalde manier ordenen dat ze een aantal aspecten van de volgende fase laten zien. Bij mensen met een verstandelijke beperking gaat de overgang naar een volgende fase vaak langzaam, het duurt lang voordat die persoon toe is aan de nieuwe ordening. Het kan ook zijn dat iemand in een bepaalde fase blijft steken en het heel lang duurt voordat hij/zij verder komt. 'Sommige mensen met een verstandelijke beperking blijven levenslang in een bepaalde fase en zullen hun ervaringen bijvoorbeeld alleen lichaamsgebonden kunnen ordenen.' (Blokhuys A. & van Kooten N., 2006)

Uit bovenstaande ervaringsordeningen blijkt dat cliënten veel behoefte hebben aan duidelijkheid en structuur. Dit wordt geboden door onder andere pictoborden en verwijzers.

Een pictobord is een plan bord met foto's of pictogrammen van activiteiten/mensen en dagindelingen. Op een pictobord kan de dag schematisch worden weergegeven. De activiteiten van de hele dag zijn hier op zichtbaar. Een pictobord wordt vaak gebruikt voor mensen met autisme en mensen die behoefte hebben aan structuur en duidelijkheid. Zij kunnen hier te allen tijde op zien wat er gebeurt die dag en wie hen

begeleidt. Verwijzers zijn foto's of voorwerpen die gebruikt worden om activiteiten aan te duiden. Ook dit wordt veelal gebruikt bij mensen met autisme of mensen die behoefte hebben aan duidelijkheid. Door het zien of voelen van een voorwerp of foto, weten zij wat er gaat gebeuren.

Hulpmiddelen zijn attributen die de cliënt bij dagelijkse activiteiten helpen of ondersteunen de zelfredzaamheid te vergroten of te stimuleren/ontwikkelen. Bijvoorbeeld een aangepaste vork, zodat de cliënt zelf kan eten en niet direct geholpen hoeft te worden. (<http://verstandelijkebeperking.mysites.nl>)

De doelgroep op Peppelrode en Peppelstek is hetzelfde te noemen. Binnen beide dagbestedingscentra lopen de niveaus van de cliënten licht uit een. Binnen beide dagbestedingscentra zijn er ook nog een klein aantal cliënten die naast een verstandelijke beperking ook een bijkomende stoornissen heeft.

Deze zijn: stoornis in het autistisch spectrum, dementie en niet aangeboren hersenletsel. Hieronder een korte toelichting van deze drie:

Een stoornis in het autistisch spectrum wordt beschouwd als een ontwikkelingsstoornis met een neurobiologische oorzaak. Dit betekent dat het zenuwstelsel is aangetast waardoor de hersenen van iemand met autisme 'anders' werken. Iemand met een stoornis in het autistisch spectrum vertoont op drie gebieden afwijkend gedrag, waarbij volgens de DSM-IV de onderstaande criteria bepalend zijn voor een autistische stoornis. Aanwezigheid van ten minste zes symptomen zoals beschreven onder punt 1, 2 en 3, met tenminste twee symptomen uit punt 1, één symptoom uit punt 2 en één symptoom uit punt 3:

1. Tekortkoming in het sociale gedrag:
 - tekortkomingen in het gebruik van meervoudig non-verbaal gedrag om sociale contacten te vermijden, zoals oogcontact, gezichtsuitdrukking, lichaamshouding en gebaren
 - moeilijkheden in het onderhouden van relaties met leeftijdgenoten
 - tekort aan inlevingsvermogen in gevoelens van anderen
 - gebrek aan sociale en emotionele wederkerigheid.
2. Tekortkoming in de communicatie:
 - achterstand in de taalontwikkeling
 - wanneer er wel spraakontwikkeling is, moeilijkheden om een gesprek te beginnen of gaande te houden
 - stereotiep en herhaald of (eigen) taalgebruik
 - gebrek aan fantasiespel of imitatiespel.
3. Herhalend gedrag of spel:
 - zeer gefascineerd zijn door stereotiepe en/of beperkte onderwerpen
 - dwangmatig vasthouden aan specifieke niet-functionele handelingen of rituelen
 - stereotiepe en herhaalde lichaamsbewegingen
 - aanhoudende fascinatie met delen van voorwerpen. (*Colette de Bruin, 2009*)

Belevingsgerichte activiteiten sluiten aan bij de belevingswereld van de cliënt met een autisme spectrum stoornis. Mensen met een autisme spectrum stoornis hebben behoefte aan structuur en duidelijkheid, deze kan door middel van belevingsgerichte activiteiten geboden worden. Belevingsgerichte activiteiten sluiten aan bij cliënten die lichaamsgebonden en associatief ordenen en daarnaast een stoornis in het autisme spectrum hebben. Vooral voor deze doelgroep is het van belang dat belevingsgerichte activiteiten goed geïntroduceerd worden. Zo weet de cliënt waar hij/zij aan toe is en wat er van hem/haar gevraagd wordt. Ook voor deze cliënten kunnen belevingsgerichte activiteiten stimulerend werken bij de tekortkomingen in het sociale gedrag, de communicatie of in het herhalend gedrag of spel.

Dementie is een hersenstoornis waarbij het geheugen geleidelijk wordt aangetast. De hersencellen sterven langzaam af waardoor bepaalde delen van de hersenen niet meer goed functioneren. Hoe meer hersencellen er afgestorven zijn, hoe meer symptomen iemand vertoont. Er zijn verschillende typen van dementie. Volgens de DSM-IV wordt elk type gekenmerkt door de volgende twee stoornissen:

1. geheugenstoornis
2. één of meer van de volgende cognitieve stoornissen:

- afasie: taalstoornis waarbij iemand moeite heeft zichzelf uit te drukken of anderen te begrijpen
- apraxie: moeite met lichamelijke handelingen, ondanks goed werkende spieren
- agnosie: moeite met herkennen van voorwerpen, geuren en personen, ondanks de zintuigen nog wel werken
- moeite met uitvoerende functies zoals plannen maken en organiseren.

De diagnose dementie kan gesteld worden wanneer er uit de punten 1 en 2 achteruitgang in het beroepsmatig of sociaal functioneren plaats vindt. (*van der Steen J.P., 2009*)

Belevingsgerichte activiteiten zijn voor de mens met dementie van belang omdat deze stimulerend werken. Hierbij is structuur en herkenning van belang. Belevingsgerichte activiteiten hebben een rustig en vriendelijk karakter, waarbij geen verplichtingen worden opgelegd. Dit sluit aan bij de mogelijkheden van iemand met dementie. De cognitieve functies worden door middel van belevingsgerichte activiteiten bij iemand met dementie zo lang mogelijk in stand gehouden.

Niet aangeboren hersenletsel (verder te noemen NAH) kan ontstaan door een ongeval, medische aandoening of tijdens de geboorte. Je spreekt van NAH wanneer de hersenen dusdanig beschadigt zijn dat herstel onmogelijk is, er is blijvende hersenschade. Door NAH kunnen verschillende klachten ontstaan, afhankelijk van de oorzaak van het letsel en de plaats van de hersenbeschadiging. De verschijnselen zijn onder te verdelen in drie soorten klachten:

- lichamelijke klachten
- klachten op het gebied van denken
- klachten op het gebied van gedrag en emoties.

Veel voorkomende lichamelijke klachten zijn hoofdpijn, vermoeidheid, duizeligheid, problemen met zien, horen, ruiken, proeven en/of voelen. Verdere mogelijke lichamelijke klachten zijn motorische stoornissen zoals spasticiteit en verlammingen. Ook epilepsie komt voor als gevolg van hersenletsel. Bij sommige mensen verandert de stem, die vlak en eentonig wordt.

Klachten op het gebied van denken zijn concentratie- en geheugenstoornissen en moeite met denken of met het leren van nieuwe dingen. Een ander bekend probleem na hersenletsel is afasie. Voorbeelden van klachten op het gebied van gedrag en emoties zijn prikkelbaarheid, emotionele labiliteit en decorumverlies. (*Palm J., 2005*)

Belevingsgerichte activiteiten sluiten aan bij de behoeften van mensen met NAH met daarbij een ernstig tot matige verstandelijke beperking. Dit omdat deze activiteiten kunnen bijdragen aan de training van het geheugen en de herinnering. Ook hierbij geldt dat structuur en herhaling van belang is, om zo de ontwikkeling zo optimaal mogelijk te stimuleren.

Op Peppelrode zijn de cliënten ingedeeld in vier clustergroepen. Deze groepen zijn homogeen, dit wil zeggen dat de groepen zijn ingedeeld op niveau, leeftijd en zorgvraag van de cliënt. Hieronder een beschrijving van de cliënten uit de vier clustergroepen:

In clustergroep 1 zitten 6 vrouwelijke cliënten en 2 mannelijke cliënten met een ernstig of meervoudige beperking. Sommigen zijn mobiel, sommigen rolstoel afhankelijk. De gemiddelde leeftijd is 31 jaar. Deze cliënten komen van school of van het ODK, (orthopedagogisch dagverblijf voor kinderen). Deze cliënten hebben nog veel ontwikkelingsmogelijkheden. Dit merk je aan de manier van activiteiten aanbieden door begeleiding. Er wordt veel gestimuleerd in de ontwikkeling, behouden van mogelijkheden of nog door groeien. Beleven op een actieve manier staat voorop, de cliënten worden zeer betrokken bij de activiteiten. Ook is er ruimte voor rust en ontspanning. Het dagprogramma wordt door middel van pictogrammen, gebaren en verwijzers ondersteund.

In clustergroep 2 zitten 2 mannelijke en 7 vrouwelijke cliënten. Dit is een groep waar de leeftijd op een gemiddelde ligt van 48 jaar. Ook hier hebben de cliënten een ernstige- en of meervoudige beperking. Er is één cliënt die permanent gebruik maakt van een rolstoel en twee bij lange afstanden.

Bij deze cliënten staat het behouden van de vaardigheden centraal. De activiteiten worden aangepast naar de mogelijkheden, behoeftes en interesses van de cliënt. Door veel naar buiten te gaan blijven de cliënten vitaal en helder. Het dagprogramma wordt door pictogrammen ondersteund.

In clustergroep 3 zitten 3 mannelijke en 7 vrouwelijke cliënten. Dit is een groep waar de leeftijd hoger ligt, gemiddeld rond de 55 jaar. Ook komt er bij een aantal cliënten dementie voor. Het niveau binnen deze groep is ernstig verstandelijk en/of meervoudig beperkt. Beleven en ontspannen staat in deze groep centraal. Het is belangrijk dat de cliënten rust en regelmaat ervaren. Er worden veel buitenactiviteiten gedaan, om hierbij te kunnen beleven en gezond te blijven. De cliënten uit deze groep hebben daar veel baat bij. Daarnaast is het van belang dat deze cliënten niet worden overvraagd, maar de ruimte krijgen voor eigen dag invulling.

In clustergroep 4 zitten soms 4 soms 5 mannelijke en 1 vrouwelijke cliënt(en). De leeftijd ligt op een gemiddelde van 25 jaar. In deze groep hebben de cliënten een matig tot ernstige verstandelijke beperking. Alle cliënten uit deze groep zijn mobiel. Deze groep is erg actief, ze doen weinig belevingsgerichte activiteiten, ze doen voornamelijk actieve buiten activiteiten.

Wanneer de cliënten veel binnen zitten en niet actief kunnen zijn ontstaat er onrust. Ze moeten hun energie kwijt kunnen. Het dagprogramma wordt ondersteund met enkele pictogrammen.

Op Peppelstek zijn de cliënten ingedeeld in vier basisgroepen. Deze groepen zijn (op basisgroep 1 na) heterogeen, dat wil zeggen dat leeftijd, niveau, geslacht, zorgvraag verschilt binnen de groep. Basisgroep 1 is heterogeen wat betreft leeftijd, niveau en geslacht, maar homogeen als het gaat om de zorgvraag van de cliënt. Hieronder een beschrijving van de cliënten uit de vier basisgroepen:

In basisgroep 1 zitten 4 mannelijk en 3 vrouwelijke cliënten. De leeftijd van deze cliënten ligt op een gemiddelde van 38 jaar. De cliënten hebben een ernstige en- of meervoudige verstandelijke beperking. Er is een grote zorgbehoefte binnen deze groep. Des al niettemin worden er veel belevingsgerichte activiteiten ondernomen met de groep. Daar waar ontwikkeling mogelijk is wordt dit gestimuleerd, of bestaande vaardigheden worden in tact gehouden. Doordat cliënten zelf kunnen kiezen waar en welke activiteiten ze willen doen, zijn ze regelmatig op andere groepen te vinden. Dit geldt voor heel Peppelstek. In basisgroep 2 zitten 7 mannelijke en 2 vrouwelijke cliënten. De gemiddelde leeftijd is 40 jaar. De cliënten hebben een ernstige en- of meervoudige verstandelijke beperking. Ook hier wordt gekeken naar de behoeften, mogelijkheden en interesses van de cliënt. Er zijn vaste activiteiten, maar er is ook de mogelijkheid voor cliënten om zelf hun tijd in te vullen.

Er wordt gegeten en gedronken op de vaste basisgroep, andere activiteiten gebeuren daar buiten. Dit zijn activiteiten waar cliënten zelf, met hulp van begeleiding, voor gekozen hebben.

In basisgroep 3, de textielgroep, zitten 2 mannelijke en 8 vrouwelijke cliënten. De cliënten hebben een ernstige tot matige verstandelijke beperking. De gemiddelde leeftijd van de cliënten is 45 jaar.

De behoeften en interesses van deze cliënten is textiel. Zij hebben hier bewust voor gekozen. Alle activiteiten op deze groep staan dan ook in het teken van textiel. Wanneer een cliënt behoefte heeft aan een andere activiteit, dan is het mogelijk deze binnen een andere groep te volgen. Belevingsgerichte activiteiten zijn er niet op de textielgroep, dit kan eventueel op een andere basisgroep.

Basisgroep 4 bestaat uit 4 mannelijke en 3 vrouwelijk cliënten. De gemiddelde leeftijd is 34 jaar. De cliënten hebben een ernstige verstandelijke beperking. De cliënten zijn allemaal mobiel en vaak zeer actief. De activiteiten die binnen deze groep ondernomen worden, hebben vaak ook een actief belevend karakter. De ontwikkeling van de cliënten wordt gestimuleerd en bestaande vaardigheden worden zoveel mogelijk behouden. Duidelijkheid, ontspanning en structuur is belangrijk voor deze groep. Actief wordt afgewisseld met passief.

De cliënten van Peppelrode en Peppelstek ervaren op lichaamsgebonden en op associatief niveau. Bij deze niveaus zijn belevingsgerichte activiteiten erg van belang en spelen in op de mogelijkheden van de cliënt. Cliënten die op deze niveaus functioneren hebben behoefte aan structuur en herkenning. Door gebruik te maken van belevingsgerichte activiteiten wordt er zo cliëntgericht mogelijk gewerkt. De activiteiten sluiten aan bij het niveau van de cliënt, hierdoor ontstaat herkenning en structuur. De cliënten

van Peppelrode en Peppelstek zijn niet altijd in staat om zelf tot activiteiten te komen, ze hebben hier ondersteuning bij nodig. Belevingsgerichte activiteiten prikkelen de cliënten op alle vijf zintuigen. Wanneer de cliënt geprikkeld wordt, is ook het maken van contact makkelijker. De cliënt ervaart veiligheid en vertrouwen in vaste begeleiding.

Niet iedere cliënt heeft behoefte aan alleen belevingsgerichte activiteiten. Wel vaak een combinatie van belevingsgerichte activiteiten met ontwikkelingsactiviteiten. Door iedere cliënt wordt dit anders ervaren. Voor de ene cliënt is het belevingsgericht, voor de andere cliënt is het een ontwikkelingsactiviteit om iets te leren, bijvoorbeeld koken. Deze belevingsgerichte activiteiten zijn van belang voor de cliënten van Peppelrode en Peppelstek. Ze vergroten de zelfstandigheid, zorgen voor het maken van contact en voor een evenwichtige combinatie van activiteit en passiviteit en daarnaast geeft het de cliënt de ruimte om zichzelf te ontwikkelen. Er wordt zo optimaal mogelijk aangesloten bij de beleef wereld van de cliënt.

Bovenstaande informatie is van belang bij dit onderzoek. Het geeft een helder beeld over de te onderzoeken doelgroep van Peppelrode en Peppelstek en geeft daarnaast een duidelijk beeld over de interesses, mogelijkheden en behoeften van deze groep.

Aanleiding voor dit onderzoek is dat John Joustra, clustermanager van Peppelrode en Peppelstek, een aantal verschillen zag binnen deze twee dagbestedingscentra. Er ontstonden bij hem een aantal vragen, dit heeft hij aangekaart bij de medewerkers van Peppelrode en Peppelstek. Er kwam geen duidelijk antwoord op zijn vragen. Daarom zou hij dat graag onderzocht willen hebben.

John Joustra gaf ons aan het vreemd te vinden dat de dagbestedingsgroepen Peppelrode en Peppelstek verschillend van elkaar zijn, terwijl dit groepen moeten zijn die er hetzelfde uit horen te zien. De cliënten van Peppelrode en Peppelstek krijgen niet hetzelfde aanbod, terwijl de vraag wel hetzelfde is.

De doelgroep is nagenoeg hetzelfde, maar het activiteiten aanbod verschilt, aldus John Joustra.

De probleemgebieden waar wij ons op gaan richten tijdens dit onderzoek zijn de verschillen van aanbod van activiteiten, hoe zijn deze ontstaan en wat valt er in de toekomst te realiseren qua activiteiten op Peppelrode en Peppelstek? Dit is voor een ieder binnen Triade onduidelijk, daarom ook dit project. Wij onderzoeken hoe dit probleem is ontstaan en wat mogelijke oorzaken kunnen zijn.

Uit bovenstaande komt de volgende hoofdvraag naar voren:

“Welke verschillende belevingsgerichte activiteiten worden aangeboden in de dagcentra Peppelrode en Peppelstek? Welke verschillen tussen deze twee zijn er en hoe zijn deze ontstaan? Daarnaast onderzoeken we welke wensen er zijn rondom belevingsgerichte activiteiten voor de cliënten om in de nabije toekomst te realiseren”.

Deze hoofdvraag willen wij gaan beantwoorden door de volgende onderzoeksvragen:

- Welke vormen van belevingsgerichte activiteiten worden aangeboden op dagbestedingscentra Peppelrode en Peppelstek?
- In hoeverre sluit het huidige activiteitenaanbod aan bij de interesses, mogelijkheden en behoeften van de cliënt?
- Hoe wordt er onderzocht welk activiteiten aanbod het best past bij de ondersteuningsvragen van nieuwe cliënten?

Om een zo compleet mogelijk resultaat te behalen hebben wij deze drie onderzoeksvragen onderverdeeld in thema's. De resultaten van deze onderzoeksvragen zijn te vinden in het hoofdstuk 'resultaten'.

Dit onderzoek is relevant voor zowel de opdrachtgever en clustermanager John Joustra, de begeleiders en cliënten van Peppelrode en Peppelstek. Opdrachtgever en clustermanager John Joustra wil zo optimaal mogelijke zorg bieden aan deze twee dagbestedingscentra en hoopt dat door middel van dit onderzoek te kunnen realiseren.

2. Methode

2.1. Design

Bij dit onderzoek wordt er onderscheid gemaakt tussen kwalitatief en kwantitatief onderzoek. Deze onderzoeksmethode zal voornamelijk kwalitatief zijn, voor een klein deel wordt er gebruik gemaakt van kwantitatieve onderzoeksmethoden. Dit wordt ook wel triangulatie genoemd. Triangulatie is een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksmethoden. Dit zorgt er voor dat de onderzoeksvraag van verschillende kanten belicht kan worden. Met als doel dat de kwaliteit van het onderzoek vergroot wordt. Dit onderzoek geeft een beeld van de wensen, ervaringen, meningen of behoeften van de cliënten, ouders van cliënten en begeleiders van Peppelrode en Peppelstek. Het is de bedoeling dat we betrouwbare informatie krijgen over wat de behoeften en wensen zijn van de cliënten en hun omgeving en waarom.

2.2. Onderzoeksgroep

De onderzochte doelgroep bestaat uit totaal 66 cliënten, die niet individueel maar in groepsverband geobserveerd zijn. Peppelrode heeft 33 cliënten, waarvan 12 mannen en 21 vrouwen. Peppelstek heeft ook 33 cliënten, waarvan 17 mannen en 16 vrouwen. Ook is er gebruik gemaakt van de professionaliteit van 8 begeleiders, 1 clustermanager, 1 muziekagoog, 1 fysiotherapeut en 2 orthopedagogen. Daarnaast zijn er 76 enquêtes verstuurd naar ouders van cliënten en zijn er met 6 ouders gesprekken gevoerd. Zij vertegenwoordigen hun zoon, dochter, broer of zus, omdat deze cliënten hier zelf niet toe in staat zijn vanwege hun verstandelijke beperking.

2.3. Procedure

Wij zijn begonnen met literatuuronderzoek, door ons in te lezen in de doelgroep, de problematiek, de activiteiten en de onderzoeksmethoden. Ook wel casestudy genoemd. Daarna is er gebruik gemaakt van verschillende observatie technieken. Tijdens dit onderzoek wordt de doelgroep en de activiteiten geobserveerd, om zo een helder beeld te krijgen van de cliënt, de activiteiten en de twee dagbestedingscentra. Er is in dit onderzoek gebruik gemaakt van bestaand materiaal, ook wel analyse van bestaand materiaal genoemd. Dit is gedaan door middel van het lezen van zorgplannen en dagprogramma's. Hier is gebruik van gemaakt om op die manier een beeld te kunnen vormen van de cliënten, omdat er geen dagelijkse aanwezigheid op de instelling plaats kon vinden. Daarnaast wordt ook gebruik gemaakt van enquêtes en interviews, die aan begeleiders, orthopedagogen en ouders of verzorgers van de cliënten afgenomen worden. Tijdens dit onderzoek zijn niet alle ouders van de cliënten benaderd, maar een aantal hier uit. Met begeleiders is overlegd welke personen benaderd konden worden voor een interview. Hiervoor is gekozen omdat de cliënten zelf niet in staat zijn te communiceren door middel van de gesproken taal.

2.4. Meetinstrumenten

Met het literatuuronderzoek is gebruik gemaakt van de volgende bronnen: bibliotheek, mediatheek, bestaande archieven en internet. Om de mening/tevredenheid van de cliënten optimaal te kunnen onderzoeken zijn er 76 enquêtes afgenomen bij ouders en/of familieleden van de cliënten. Hier hebben 16 ouders/familieleden op gereageerd. Tijdens dit onderzoek is gebruik gemaakt van schriftelijke, telefonische en face to face enquêtes. Bij enquêtes wordt vooraf een vragen lijst opgesteld, (bijlage 6) met bepaalde doelen. Iedereen die hiervoor benaderd is, werd door middel van een inleidende brief ingelicht over dit onderzoek. De enquête is zo samengesteld dat zoveel mogelijk ouders het belang van deze enquête zouden inzien en de enquête zouden invullen. Het belang voor de ouders is dat hun mening telt en belangrijk is voor dit onderzoek. Daarnaast konden de ouders gebruik maken van een antwoordenvolp, waardoor zij geen kosten zouden maken voor een postzegel. De enquêtes bestonden uit 13 gesloten vragen en 6 open vragen. De uitkomsten van de gesloten vragen kunnen worden omgezet in grafieken en

tabellen en zijn dus kwalitatief. De open vragen zijn door middel van tekst in de resultaten verwerkt, deze zijn kwantitatief. Daarnaast zijn er 6 open interviews (bijlage 5) afgenomen bij ouders van cliënten van Peppelrode en Peppelstek. Om beide dagbestedingscentra zo volledig mogelijk te kunnen vertegenwoordigen, wordt er van elke groep één ouderpaar geïnterviewd. Dit is voor het grootste deel een kwantitatief onderzoek, één vraag is omgezet in een kwalitatief resultaat door middel van een grafiek. Voor een steekproef, wordt een gedeelte van de populatie gebruikt. Een steekproef is altijd willekeurig, maar moet wel voldoende groot zijn om er statistische analyses op uit te voeren. Er wordt gebruik gemaakt van een clustersteekproef omdat in overleg met de begeleiding mensen zijn benaderd die toestemming hebben gegeven om geïnterviewd te worden. Interviews bestaan voornamelijk uit open vragen of een vrije vraagstelling. Bij dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van open interviews omdat de populatie niet groot is en daardoor volledige resultaten behaald konden worden op de vragen. Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van gevalsstudie. Dit is een intensief onderzoek waarbij gebruik wordt gemaakt van participerende observaties, diepte interviews en documentstudies binnen één organisatie. Deze studie speelt zich af binnen de natuurlijke omgeving van de instelling. Voor dit onderzoek zijn dat de dagbestedingsgroepen Peppelrode en Peppelstek van instelling Triade. Na dit onderzoek wordt een voorstel voor verandering of vernieuwing gedaan. Naast deze studie is er gebruik gemaakt van directe observatie, (de observanten zitten in de directe leefomgeving van de cliënten) en de onverhulde observatie, (de observanten zitten zichtbaar in dezelfde ruimte als de cliënten). Ook is er gebruik gemaakt van zowel de participerende als niet participerende observaties. De ene keer wordt er met de groep meegegeten en actief meegedaan met een activiteit, de andere keer wordt er vanaf de zijlijn geobserveerd. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van zowel de gestructureerde als ongestructureerde observatie. Bij het definiëren van het probleem werd vooral ongestructureerd geobserveerd. Hierbij wordt waargenomen wat er zoal gebeurt, dit wordt geschreven zonder een vooraf vastgestelde observatielijst. Bij de verklaring wordt vooral gebruik gemaakt van de gestructureerde observatie. Hierbij wordt gekeken naar vastgestelde observatiedoelen, zodat het gedrag van de cliënten in kaart gebracht kan worden. De observaties richten zich op het gedrag en houding van de cliënten tijdens de belevingsgerichte activiteiten die op Peppelstek en Peppelrode aangeboden worden. (Verhoeven N., 2007)

2.5. Data analyse

Bij dit onderzoek is data analyse gebruikt om de uitkomsten van de enquêtes in beeld te brengen. Deze zijn verwerkt met het programma SPSS17, dit is een data verwerkingsprogramma waar mee resultaten omgezet kunnen worden in grafieken of tabellen.

2.6. Door ons gebruikte vraagtypen en bijbehorende methoden

Vraagtype	Vraag	Methode
Beschrijven	Wat is de vraag die we gaan onderzoeken? Wat is de doelgroep?	Analyse van bestaand materiaal Gevalsstudie
Definiëren	Met welke kenmerken kunnen de cliënten van Peppelrode en Peppelstek worden getypeerd?	Observatie Literatuuronderzoek
Verklaren	Hoe kan het dat er een verschil bestaat tussen het activiteitenaanbod van Peppelrode en Peppelstek?	Enquête Observatie
Vergelijken	Wat is het verschil van aanbod tussen Peppelrode en Peppelstek?	Clustersteekproef Open interviews
Evalueren	Hoe zijn deze verschillen ontstaan en is verandering mogelijk/wenselijk?	Open interviews
Voorschrijven	Welke maatregelen moeten getroffen worden om veranderingen te realiseren in de nabije toekomst?	

3. Resultaten

Onderzoeksvraag 1: Welke vormen van belevingsgerichte activiteiten worden aangeboden op dagbestedingscentra Peppelrode en Peppelstek?

3.1.1. Belevingsgerichte activiteiten Peppelrode

De volgende activiteiten worden aangeboden binnen Peppelrode (geselecteerd op de vijf zintuigen):

Proeven:

- Koken
- Proeven van verschillende gerechten

Voelen:

- Snoezelen
- Paardrijden
- Knutselen
- Tuten
- Zwemmen
- Voetenbad

Ruiken:

- Wandelen/ buitenactiviteit
- Kookactiviteit
- Paardrijden
- Snoezelen

Horen:

- Muziek luisteren
- Wandelen/ buitenactiviteit
- Snoezelen
- Zingen
- Voorlezen
- Belevingstheater
- Film

Zien:

- Belevingstheater
- Snoezelen
- Wandelen/ buitenactiviteit
- Zwemmen
- Computeren
- Film kijken

Snoezelen is een activiteit waarbij alle vijf de zintuigen van de cliënten geprikkeld worden. Meestal is er een speciale snoezelruimte ingericht. Hier kunnen cliënten zowel actief als passief ervaren.

Er kan onder andere gebruik gemaakt worden van lichteffecten, waterbed, ballenbad, geurmachine, kussens, voelmaterialen, massagematten en muziek.

Belevingstheater is een theater waarbij gebruik wordt gemaakt van poppen of andere voorwerpen, hierbij wordt de cliënt gestimuleerd om mee te doen en te ervaren. De cliënt wordt tijdens deze voorstelling actief betrokken bij het spel.

3.1.2. Belevingsgerichte activiteiten Peppelstek

De volgende activiteiten worden aangeboden binnen Peppelstek (geselecteerd op de vijf zintuigen):

Proeven:

- Koken
- Proeven van verschillende gerechten

Voelen:

- Snoezelen
- Knutselen
- Tuten
- Textiel
- Ontwikkelingsmateriaal
- Thema aan tafel
- Ervaar het maar
- Papier scheuren

Ruiken:

- Wandelen/ buitenactiviteit
- Kookactiviteit
- Snoezelen

Horen:

- Muziek luisteren/zingen
- Wandelen/ buitenactiviteit
- Snoezelen
- Voorlezen
- Drama
- Tv kijken
- Soos

Zien:

- Drama
- Snoezelen
- Wandelen/ buitenactiviteit
- Computeren
- Tv kijken
- Textiel
- Soos

Drama is een manier om een voorgelezen verhaal uit te beelden. Hierin worden de cliënten gestimuleerd om mee te doen en te beleven. Op die manier worden ze actief betrokken bij de activiteit.

Soos is een ontspanningsactiviteit die op vrijdagmiddag gegeven wordt. Tijdens deze activiteit staat gezelligheid voorop. Cliënten kunnen met elkaar praatjes maken, hapjes maken en eten en muziek luisteren.

3.1.3. Verschillen binnen de twee dagcentra

Uit de observaties en gesprekken met de verschillende begeleiders binnen Peppelrode en Peppelstek zijn er verschillen naar voren gekomen, deze staan in onderstaande tabel.

Peppelrode	Peppelstek
• Groepen ingedeeld naar leeftijd en interesse cliënt • Vaste groep, binnen de groep activiteiten • Activiteiten groepsgericht • Groepsruimtes zijn vrij klein • Groepsgrootte gemiddeld 8 • Gebouw: sportruimte • Bewegingsagoog aanwezig • Veel gebruik gemaakt van pictoborden • Muziek vrij aangeboden, groepsactiviteit • Wordt gezwommen	• Groepen ingedeeld naar niveau, interesse en zorgbehoefte cliënt • Vaste basisgroep, daarbinnen vrije keus activiteiten • Activiteiten cliëntgericht/individueel • Groepsruimtes zijn groot • Groepsgrootte gemiddeld 6 • Gebouw: geen sportruimte • Geen bewegingsagoog • Niet tot nauwelijks gebruik van pictoborden • Muziek vanuit hulpverleningsplan • Wordt niet meer gezwommen (bezuiniging)

3.1.4. Mogelijke redenen voor deze verschillen in het activiteiten aanbod

Een belangrijke reden waarom er op Peppelstek geen sport aangeboden wordt, is dat zij geen gymzaal hebben. Peppelrode heeft dit wel, deze is aanwezig in het gebouw. Hier kunnen zij te allen tijde gebruik van maken. Dit is gebleken uit de observaties binnen beide locaties.

Uit de interviews met begeleiders van Peppelstek, is naar voren gekomen dat het zwemmen 2 jaar geleden gestopt is vanwege bezuinigingen. Het zwemmen paste niet meer binnen het budget omdat de cliënten van Peppelstek met een bus naar het zwembad moesten komen en de cliënten van Peppelrode hoeven dit niet. Begeleiders en cliënten van Peppelrode kunnen lopend naar het zwembad en zwemmen momenteel nog wel. Dat de cliënten van Peppelstek niet meer zwemmen, betekent niet dat er geen vraag vanuit de cliënten is.

Daarnaast is ons door interviews, observaties en enquêtes opgevallen dat er een verschil van begeleiden is tussen Peppelrode en Peppelstek. Binnen Peppelstek worden activiteiten individueel aangeboden, daarbij wordt gekeken naar de interesses, mogelijkheden en behoeften van de cliënten. De cliënten starten, pauzeren en eindigen de dag in vaste basisgroepen. Daarnaast is er de mogelijkheid om activiteiten te volgen buiten deze groep. De cliënten hebben allemaal zelf gekozen, eventueel met behulp van begeleiding, voor activiteiten die in hun dagprogramma passen.

Binnen Peppelrode worden activiteiten groepsgewijs aangeboden. De cliënten volgen de activiteiten in hun eigen clustergroep. Daarbij is het wel mogelijk dat cliënten aan kunnen sluiten bij een andere clustergroep, maar dit is niet standaard.

Op Peppelrode zijn de groepen ingedeeld op niveau, leeftijd en zorgbehoefte, ook wel homogene groepen genoemd. Op Peppelstek zijn de groepen ook op zorgbehoefte ingedeeld, maar niet naar niveau en leeftijd, maar naar interesse en behoeften, dit is een heterogene indeling. Dit kan een reden zijn waardoor beide dagbestedingscentra hun eigen begeleidingsstijl hebben ontwikkeld. Tijdens ons interview met de begeleiders van Peppelrode en Peppelstek, gaven zij aan dat eigen manier van werken aansluit bij de behoeften, mogelijkheden en interesses van de cliënten. Beide zijn tevreden met deze werkwijze en proberen zo cliëntgericht (behoeften, mogelijkheden en interesses van de cliënten staan voorop) mogelijk te werken. Begeleiders van de dagcentra geven aan dat de begeleidingswijze van de andere

dagbestedingsgroep minder zou passen bij de wensen en behoeften van de cliënten. Daarbij geven begeleiders van Peppelrode aan dat de cliënten veel behoefte hebben aan structuur en duidelijkheid. Daarom wordt er op dit moment voor gekozen om activiteiten aan te bieden in de vaste clustergroepen. Op Peppelstek geven de begeleiders aan dat de cliënten om kunnen gaan met de vrijheid die ze krijgen en het prettig vinden zelf te mogen kiezen welke activiteit ze mogen doen. Daarbij is het wel van belang het activiteitschema inzichtelijk te houden voor de cliënten, zodat ze weten waar ze aan toe zijn. Dit geeft de structuur die ook deze cliënten nodig hebben.

Onderzoeksvraag 2:

In hoeverre sluit het huidige activiteitenaanbod aan bij de interesses, mogelijkheden en behoeften van de cliënt?

3.2.1. Aansluiting activiteitenaanbod bij de interesses, mogelijkheden en behoeften van de cliënten op Peppelrode, volgens begeleiders van de vier clustergroepen

Door middel van interviews met vier begeleiders van de clustergroepen binnen Peppelrode, zijn de volgende resultaten verkregen. Elke begeleider van de clustergroep vertegenwoordigt zijn of haar collega, in dit hoofdstuk wordt gesproken over begeleiders. Daarmee wordt de begeleider en vertegenwoordigde begeleider bedoelt.

Binnen clustergroep 1 zijn de begeleiders tevreden met het huidige activiteitenaanbod. Wel zouden ze bepaalde activiteiten meer uit willen breiden zoals het zwemmen, buitenactiviteiten en muziekactiviteiten. De activiteiten proberen ze aan te laten sluiten op de zorgvraag van de cliënt. Dit doen ze door te kijken naar de non-verbale reacties van de cliënten en het enthousiasme wat een cliënt uitstraalt.

De begeleiders van deze groep vinden dat er genoeg wordt ingespeeld op belevingsgericht werken. Op deze groep wordt dit ingevuld door alle 5 de zintuigen te prikkelen met activiteiten als: buiten beleven, veel activiteiten waarbij de cliënt voelt, luistert en ziet. Daarnaast worden activiteiten als belevingstheater en beweging van de bewegingstherapeut aangeboden, hierbij staat actief beleven en de ontwikkeling van de cliënt centraal. In het activiteitschema bestaat een combinatie van actief en passief beleven. Dit moet in evenwicht zijn, zodat de cliënt niet overvraagd kan worden.

Alle activiteiten zijn aangepast aan de interesses, mogelijkheden en behoeften van de cliënt en de mogelijkheden van de instelling. Wanneer er wordt gesignaleerd dat een activiteit niet meer aansluit op de interesses, mogelijkheden en behoeften van de cliënt, wordt er gekeken naar andere opties. Het activiteitschema wordt regelmatig geëvalueerd met collega's.

Binnen deze groep wordt er veel gewerkt met verwijzers, deze geven aan welke activiteiten er die dag op het schema staan. Binnen dit schema is er ruimte om af te wijken, er wordt flexibel omgegaan met activiteitenaanbod.

Binnen clustergroep 2 vinden de begeleiders dat de huidige activiteiten aansluiten bij dat wat de cliënten vragen. Ook hier is het belangrijk dat er een evenwicht is tussen passieve en actieve activiteiten. Het is erg belangrijk dat er herkenning en duidelijkheid is binnen de activiteiten. De begeleiders merken dat de activiteiten aansluiten bij de cliënten doordat ze actief mee doen en de aandacht er bij houden. Alle zintuigen worden geprikkeld, er wordt gekeken naar mogelijkheden en behoeften. Hier worden de activiteiten per individu op aangepast. Dit kunnen binnen of buiten activiteiten zijn, actief of passief. Begeleiders van clustergroep 2 gaan flexibel om met het activiteiten aanbod, er bestaat een vast activiteiten schema, maar in bepaalde situaties kan hier van af worden geweken.

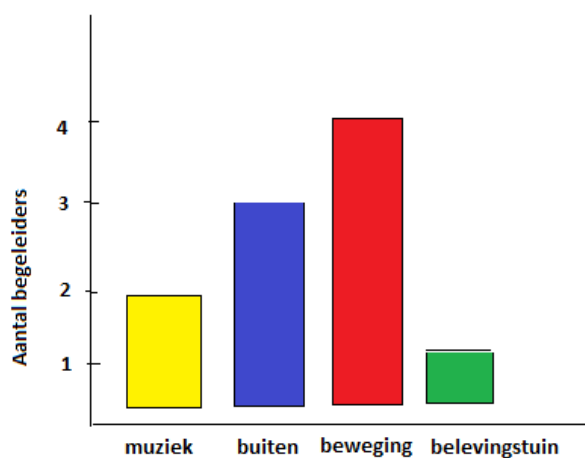
Cliënten worden door hun begeleiders altijd zo veel mogelijk gestimuleerd om mee te doen met een activiteit. Wanneer begeleiders zien dat een activiteit niet meer aansluit bij de vraag van de cliënt, kan deze activiteit in overleg met een collega worden aangepast.

Binnen clustergroep 3 vinden de begeleiders dat het huidige activiteitenaanbod te groot is voor de specifieke doelgroep. De doelgroep bestaat uit de ouder wordende mens waar veelal dementie voorkomt. Het aantal activiteiten per dag zou omlaag kunnen, zodat er meer tijd is voor ontspanning. Begeleiders geven aan dat de cliënten behoefte hebben aan rust en tijd voor zichzelf. Beweging en frisse lucht is voor deze groep erg belangrijk. Daarom bieden begeleiders dit zo veel mogelijk aan. Het activiteitschema is opgesteld samen met collega's naar aanleiding van de mogelijkheden, behoeften en interesses van de cliënt. Elke dag wordt er gekeken naar de cliënt wat hij/zij die dag wel of niet kan, daar wordt op ingespeeld en de activiteiten eventueel aangepast.

Binnen clustergroep 4 zijn de begeleiders tevreden met het huidige activiteiten aanbod. Deze groep bestaat uit cliënten die behoefte hebben aan actieve activiteiten. Ze gaan veel naar buiten en zijn altijd in beweging. Wanneer deze mogelijkheid er niet is, worden de cliënten onrustig en gespannen. Beleven wordt op deze groep op een actieve manier gedaan, ontwikkeling en groei van de cliënten staat centraal. Begeleiders van clustergroep 4 zijn altijd op zoek naar de mogelijkheid om te ontwikkelen binnen het activiteitschema. Dit wordt door de begeleiding zo veel mogelijk gestimuleerd. Wanneer een activiteit niet meer aansluit op de interesses, behoeften en mogelijkheden van de cliënt, wordt er gekeken hoe dit aangepast kan worden. Begeleiders kunnen flexibel met het activiteiten aanbod omgaan. Dit moeten ze van te voren wel duidelijk aangegeven bij de cliënten.

3.2.2. Wenselijke veranderingen volgens de begeleiding van Peppelrode

Figuur 1 geeft weer welke veranderingen wenselijk zijn, volgens de begeleiders van Peppelrode.

Figuur 1 wenselijke veranderingen begeleiders Peppelrode

Begeleiders van clustergroep 1 geven aan meer met muziek te willen doen met behulp van een muzikagoog. Dit zouden begeleiders wenselijk vinden omdat cliënten goed op muziek reageren. Zo kunnen cliënten genieten op een passieve manier, maar ook meedoen op een actieve manier door muziek te maken en te zingen. Op deze manier kunnen begeleiders contact leggen met de cliënten. Cliënten komen uit zichzelf niet altijd tot activiteiten, op deze manier worden ze geactiveerd om mee te doen. Dit kan zowel individueel als in groepsverband zijn. Ook geven begeleiders van clustergroep 1 aan meer te willen zwemmen en dat een belevingstuin wenselijk zou zijn voor de cliënten. Deze verandering is wenselijk omdat zwemmen goed

is voor de cliënten. In lichamelijke zin maar ook in de zin van ontspanning en beleving. De activiteit wordt al aangeboden binnen deze groep. Deze activiteit kost geld en veel personeel en tijd. Begeleiders geven aan dat beweging op een andere manier aangeboden zou moeten worden. Bijvoorbeeld door actieve buiten en binnen activiteiten passend bij de mogelijkheden, interesses en behoeften van iedere cliënt. De belevingstuin is volgens de begeleiders wenselijk om meer stimulans te verkrijgen op de vijf zintuigen. Op die manier zijn de cliënten ook gelijk meer buiten en komen tot beweging en beleving.

Begeleiders van clustergroep 2 geven aan beweging belangrijk te vinden, vooral tijdens het buiten zijn. Zij zouden het liefst nog meer buiten activiteiten ondernemen zoals naar de markt gaan en wandelen. Dit om de vitaliteit van de cliënten te bevorderen. Beleven speelt hierbij ook een grote rol, actief en passief beleven is in evenwicht op deze manier. Deze verandering is volgens de begeleiders erg wenselijk voor het welzijn van de cliënten, maar vaak moeilijk haalbaar omdat er vaak niet genoeg personeel is om cliënten in rolstoelen te vervoeren.

Begeleiders van clustergroep 3 geven aan dat ze meer muziekactiviteiten willen doen. Muziek in de combinatie met belevingstheater. Zij geven aan dat dit erg passend is voor de ouder wordende cliënten in deze groep. Deze activiteiten werken stimulerend en ontspannend, iets wat de begeleiders graag willen zien op deze groep. Wat zij ook graag zouden zien is dat er meer het 'huiskamer gevoel' ontstaat zodat de cliënten de vrijheid krijgen om activiteiten te ondernemen die zij zelf kiezen. Beweging en buitenactiviteiten zijn ook erg belangrijk, maar cliënten moeten niet gedwongen worden of onder druk komen te staan. Hierbij is het wel van belang dat activiteiten als eet en drink momenten, beweging en

verzorging voorop staan. Dit is volgens de begeleiders te realiseren door het activiteitschema aan te passen op de interesses, behoeften en mogelijkheden van de cliënten. Zij geven hierbij aan dat het activiteiten aanbod laag moet zijn en gepaard moet gaan met veel rustmomenten. Dit omdat de groep bestaat uit de ouder wordende mens met daarnaast dementie. Rust en regelmaat is belangrijk voor ze. Voor deze verandering hoeven geen uitgaven gedaan te worden, met de bestaande middelen kan dit gerealiseerd worden. Alleen de manier van werken/activiteiten aanbieden moet worden aangepast.

Begeleiders van clustergroep 4 geven aan dat ze heel tevreden zijn met de huidige activiteiten die aangeboden worden op deze groep. Nog meer naar buiten zou voor de cliënten positief werken. Wanneer er niet genoeg naar buiten wordt gegaan ontstaat er binnen de groep onrust en stress. Deze verandering is volgens de begeleiders goed te realiseren, maar wel in goed overleg met het hele team.

3.2.3. Aansluiting activiteiten aanbod bij de interesses, mogelijkheden en behoeften van de cliënten op Peppelstek, volgens begeleiders van de vier basisgroepen

Door middel van interviews met vier begeleiders van de basisgroepen binnen Peppelstek, zijn de volgende resultaten verkregen. Elke begeleider van de basisgroep vertegenwoordigt zijn of haar collega, in dit hoofdstuk wordt gesproken over begeleiders. Daarmee wordt de begeleider en vertegenwoordigde begeleider bedoelt.

Binnen basisgroep 1 vinden de begeleiders dat het huidige activiteiten aanbod cliëntgericht is en past bij de beleving van de cliënt. Er wordt gekeken naar de vraag van de cliënt maar ook de mogelijkheden van de instelling spelen hierbij een rol. Wat mogelijk is wordt aangeboden.

Door te kijken naar lichaamstaal van de cliënt, kunnen begeleiders merken waar de behoefte ligt. Wanneer een activiteit niet aansluit bij de cliënt, wordt er gekeken of een activiteit aangepast kan worden.

Er wordt veel themagericht gewerkt binnen basisgroep 1. Hierbij wordt aangesloten op de vijf zintuigen en zijn de activiteiten veelal belevingsgericht. De begeleiders geven aan dat er weinig bewegingsactiviteiten worden aangeboden op de groep, dit heeft ook te maken met de bezuinigingen.

Er worden regelmatig nieuwe activiteiten toegevoegd en gekeken of de activiteiten nog aansluiten bij de groep. Binnen het aanbod is er de ruimte om flexibel met activiteiten om te gaan, hierbij moet duidelijkheid en structuur wel blijven bestaan.

Binnen basisgroep 2 zijn de begeleiders tevreden met het huidige aanbod. Wel zouden ze graag meer activiteiten willen doen, maar geven aan dat dit gezien de bezuinigingen momenteel niet mogelijk is. De groep bestaat uit cliënten die een grote zorgvraag hebben en gebruik maken van een rolstoel. Hierdoor zijn ze vaak gebonden aan activiteiten binnen het gebouw.

Binnen basisgroep 2 wordt er gekeken naar de vraag van de cliënt, de meeste cliënten kunnen dit zelf aangeven. Er wordt zoveel mogelijk geluisterd naar wat de cliënt wil en daar worden de activiteiten op aangepast. De nadruk bij de activiteiten op deze groep ligt niet op het moeten, maar op het genieten en actief beleven van de activiteiten. Daarbij staat ook het in stand houden en het ontwikkelen van vaardigheden voorop. Er bestaat een combinatie van actieve en passieve activiteiten.

Er wordt flexibel met het activiteiten aanbod omgegaan. Wanneer een cliënt aangeeft liever iets anders te willen doen, is hier vaak veel in mogelijk.

Basisgroep 3 is de textielgroep. Binnen deze groep draait het grootste deel van de activiteiten om de textiel gerichte activiteiten. Binnen basisgroep 3 geven begeleiders aan dat de cliënten een gevarieerd aanbod hebben van textiel activiteiten waaruit ze kunnen kiezen. Het zijn erg specifieke activiteiten waar de cliënten zelf voor gekozen hebben, dat betekent dat de activiteiten aansluiten bij de mogelijkheden, behoeften en interesses van de cliënten. Als blijkt dat de activiteit minder aansluit, wordt er gekeken naar mogelijkheden om dit te veranderen. Dit wordt regelmatig geëvalueerd.

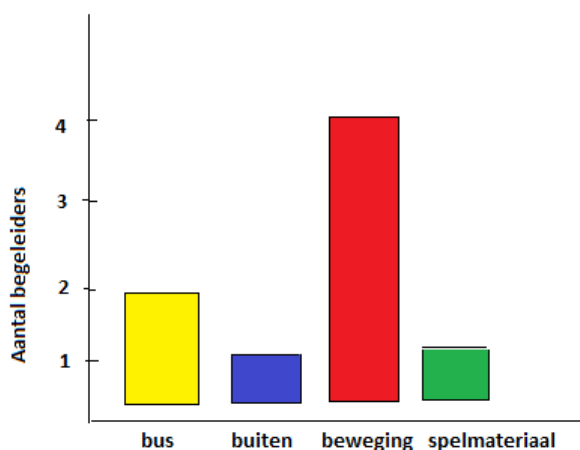
Bij deze activiteiten ligt de nadruk niet op het moeten of produceren van resultaten, maar bij het hebben van een aansluitend activiteitschema. Er wordt weinig gedaan aan belevings- of bewegingsactiviteiten. Wanneer cliënten wel deze behoefte hebben, is er de mogelijkheid om aan te sluiten bij andere groepen.

Binnen basisgroep 4 vinden de begeleiders dat het aanbod perfect aansluit bij de groep. Binnen deze groep kunnen begeleiders met de activiteiten alle kanten op. De behoeften worden per individu bekeken, waardoor het aanbod altijd goed aansluit. Dit merken de begeleiders doordat de concentratie van de groep hoog is, ze zijn geïnteresseerd in dat wat ze aan het doen zijn. Het is een groep die behoefte heeft aan duidelijkheid, structuur en actief beleven. Binnen deze groep is er mogelijkheid tot ontwikkeling van cliënten, hierbij wordt in het activiteitenaanbod rekening gehouden. Er is een duidelijke combinatie van groepsactiviteiten en individuele activiteiten.

3.2.4. Wenselijke veranderingen volgens de begeleiding van Peppelstek

Binnen basisgroep 1 geven de begeleiders aan dat de bus die Peppelstek voorheen had, nu gemist wordt. Dit gaf meer mogelijkheden om activiteiten buiten het gebouw te ondernemen. Dit was ideaal voor de cliënten die gebruik maken van een rolstoel. Deze verandering is binnen heel Peppelstek wenselijk aangezien alle groepen hier gebruik van maakten. Maar alle begeleiders geven aan dat deze verandering op dit moment niet realiseerbaar is.

Ook binnen basisgroep 2 geven begeleiders aan dat de bus gemist wordt. In deze groep zitten een aantal cliënten die gebruik maken van een rolstoel. Deze verandering zou volgens begeleiders wenselijk zijn om de leefwereld van de cliënt te vergroten en de groep meer bewegingsvrijheid te geven.

Figuur 2 wenselijke veranderingen begeleiders Peppelstek

Figuur 2 geeft weer welke veranderingen wenselijk zijn, volgens de begeleiders van Peppelstek.

Omdat basisgroep 3 de textielgroep is, worden specifieke activiteiten aangeboden aan de cliënten. Deze cliënten hebben bewust voor deze activiteiten gekozen. De begeleiders van deze groep geven aan dat er geen veranderingen wenselijk zijn binnen deze groep. Ze geven aan dat cliënten die een bepaalde vraag hebben naar activiteiten, aan kunnen sluiten bij een van de andere drie basisgroepen. Daar krijgen de cliënten ook de ruimte voor. Begeleiders geven wel aan dat er binnen deze groep weinig bewegingsactiviteiten plaatsvinden, maar geven daarnaast wel aan dat deze groep daar niet voor kiest. Ook vinden zij dat bewegingsactiviteiten binnen de thuissituatie van de cliënt aangeboden kunnen worden.

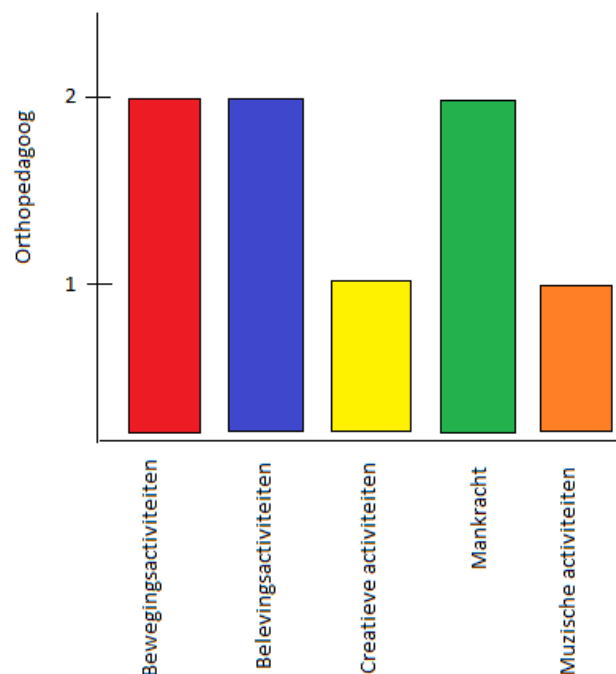
De begeleiders van basisgroep 4 geven aan dat er voor de mannelijke cliënten uit de groep meer actievere bewegingsactiviteiten aangeboden kunnen worden. Dit zou volgens de begeleiders wenselijk zijn omdat deze cliënten veel behoefte hebben aan buiten zijn, actief bezig zijn, hoog energie verbruik en daarnaast passend passieve activiteiten die op hun interesses, mogelijkheden en behoeften aansluiten. De begeleiders van basisgroep 4 geven aan dat deze verandering realiseerbaar kan zijn door gebruik te maken

van de schuur in de tuin. Deze staat op het moment leeg en wordt niet gebruikt. Door deze te veranderen in een houtverwerkings- timmer ruimte voor de cliënten, kunnen de cliënten hier hun energie kwijt door actief bezig te zijn.

De interesses van de meeste cliënten binnen basisgroep 4 liggen bij computeren en muziek maken/luisteren. Hierbij zijn verschillende materialen beschikbaar om tot ontwikkeling te komen of de cliënt te stimuleren tot ontwikkeling. Daarbij geven de begeleiders aan dat er behoefte is aan nieuw spel materiaal gericht op het ontwikkelingsniveau van de cliënt.

3.2.5. Aansluiting activiteiten aanbod bij de interesses, mogelijkheden en behoeften van de cliënten op Peppelrode, volgens de orthopedagoog van Peppelrode

Bij dit onderzoek is tevens gebruik gemaakt van de deskundigheid van de orthopedagoog van Peppelrode. Zij is 3,5 jaar de orthopedagoog van Peppelrode. Haar taak binnen Peppelrode is het adviseren van begeleiders in de begeleiding van de cliënten. Daarnaast is zij aanwezig bij individuele cliënt vergaderingen. Zij onderzoekt welke begeleiding het best bij de cliënt past en of zorg verbeterd of veranderd kan worden. Zij is niet degene die meedenkt in het activiteitenprogramma, maar adviseert de begeleiders wel welke activiteiten het best kunnen passen bij de interesses, mogelijkheden en behoeften van de cliënt. De begeleiders vullen deze activiteiten in. De orthopedagoog geeft aan tevreden te zijn met het huidige activiteiten aanbod van Peppelrode. Er wordt de laatste jaren steeds meer cliëntgericht gewerkt, hierdoor sluiten de activiteiten beter aan bij de cliënten. Dit wordt één keer in de drie maanden geëvalueerd tijdens de vergaderingen. Er wordt gekeken naar de werkdoelen van een cliënt en daar worden activiteiten waar nodig is, op aangepast. Zij geeft aan dat de begeleiders van Peppelrode zelf creatief zijn met betrekking tot de invulling van het activiteitenprogramma. Begeleiders proberen zo veel mogelijk tegemoet te komen aan de vraag van de cliënt, al is dit door de huidige bezuinigingen niet altijd haalbaar. De orthopedagoog geeft aan dat belevingsgerichte activiteiten erg van belang zijn voor de cliënten van Peppelrode. Deze activiteiten moeten ten alle tijde als plezierig, zinvol, uitdagend en als verrijking van het leven ervaren worden, er mag geen werkdruk achter zitten. Zij vindt het belangrijk dat alles wat er gebeurt, vanuit de vraag van de cliënt komt. Belevingsgerichte activiteiten moeten wat opleveren voor de cliënt, dit kan zijn in de zin van ontspanning maar ook het aanleren van nieuwe vaardigheden.

Figuur 3
Gemiste activiteiten volgens orthopedagogen beide dagcentra

Bewegingsactiviteiten zijn volgens de orthopedagoog erg belangrijk. Ze geeft aan dat de begeleiders van Peppelrode hier erg alert op zijn. Iedereen doet zijn/haar best om de cliënt zoveel mogelijk te laten bewegen. Binnen Peppelrode is er bewust voor gekozen om met homogene groepen te werken, dit heeft voor een groot deel te maken met de hoge leeftijd van de cliënten en de daarbij horende behoefte aan structuur, rust, regelmaat en veiligheid. Voor de cliënten van Peppelrode is het van belang om te blijven werken binnen de vaste clustergroepen, maar de orthopedagoog geeft wel aan dat het aanbieden van workshops (het aanbieden van activiteiten buiten de eigen clustergroep) voor bepaalde cliënten erg goed zou zijn voor de uitdaging van de ontwikkeling.

Figuur 3 geeft weer wat beide orthopedagogen missen binnen activiteitencentra Peppelrode en Peppelstek.

3.2.6. Aansluiting activiteiten aanbod bij de interesses, mogelijkheden en behoeften van de cliënten op Peppelrode, volgens de orthopedagoog van Peppelstek

Daarnaast is er gebruik gemaakt van de deskundigheid van de orthopedagoog van Peppelstek. Zij is sinds november 2009 werkzaam op Peppelstek. Haar taak binnen Peppelstek is het ondersteunen van begeleiders bij inhoudelijke vragen, hierin denkt zij mee en geeft advies. Soms krijgt ze ook de vraag om mee te kijken naar het activiteiten aanbod voor een bepaalde cliënt, ook hierin heeft zij een adviserende rol. Omdat de orthopedagoog sinds kort werkzaam is binnen Peppelstek, heeft ze nog geen helder beeld over het activiteiten aanbod. In grote lijnen geeft ze aan dat het activiteiten aanbod aansluit bij de cliënten en geeft hierin dan ook aan dat begeleiders weten wat past bij een cliënt. Ook toetsen begeleiders zelf of een activiteit aansluit bij de interesses, mogelijkheden en behoeften van een cliënt. Hierin wordt creatief gewerkt, cliënten worden veel betrokken bij de activiteiten en hierin wordt de beleving vaak gezocht. Om te toetsen of een activiteit nog aansluit bij de behoeften van de cliënt, wordt gekeken naar het gedrag van de cliënt. Observatie is hierin belangrijk. Als de orthopedagoog merkt dat een activiteit minder aansluit bij de cliënt, overlegt zij met de persoonlijk begeleider van de cliënt hoe dit komt en wat er veranderd moet worden om de activiteit wel aan te laten sluiten.

Bij plaatsing van nieuwe cliënten heeft de orthopedagoog ook een belangrijke rol. Zij doet een intake gesprek met begeleiders samen, stelt de contactpersoon van de cliënt vragen over interesses en probeert zo een volledig beeld te krijgen over de cliënt wat diegene bezig houdt.

Orthopedagoog: “Belevingsgerichte activiteiten, zijn activiteiten gericht op de vijf zintuigen. Die weer gericht zijn op beleving en ervaring.” Deze activiteiten kunnen volgens haar een meerwaarde hebben voor cliënten die zelf weinig prikkels om zich heen zoeken. Zij hebben vaak zelf niet de nieuwsgierigheid om het ontwikkelingsgerichte te zoeken. Door middel van het aanbieden van belevingsgerichte activiteiten wordt de wereld van de cliënt vergroot, er komen meer prikkels binnen. Ook voor deze mensen is zwemmen en snoezelen een belangrijk onderdeel van beleven. Zwemmen is volgens de orthopedagoog voor deze mensen dan ook echt een gemis. Tijdens het zwemmen wordt iemand makkelijk gestimuleerd om een reactie uit te lokken/ te bewegen.

Tot slot geeft de orthopedagoog aan dat de groepssamenstelling binnen Peppelstek goed werkt, omdat begeleiders van elkaar weten wat ze doen en hoe ze iets doen. De onderlinge communicatie is op elkaar afgestemd. Het werken binnen vaste basisgroepen en daar buiten vrije keus voor activiteiten binnen andere groepen op de locatie, kan voor bepaalde cliënten chaotisch zijn. Wisseling van activiteiten betekent ook wisseling van begeleiding, cliënten en lokaal. Maar omdat het team achter deze werkwijze staat, werkt dit voor de cliëntgroep ook. Als iemand nou niet goed om kan gaan met wisselingen, blijft die cliënt meer op eigen groep. De orthopedagoog vindt het belangrijk dat er gekeken wordt naar wat de cliënten nodig hebben. Dat maakt ook de groepssamenstelling van homogeen of heterogeen.

3.2.7. Verschil in begeleiden Peppelrode en Peppelstek

Tijdens de observaties en interviews op Peppelrode en Peppelstek zijn ons de verschillende manieren van aanbieden van de activiteiten opgevallen.

Hieronder worden de twee verschillende werkwijzen van Peppelrode en Peppelstek toegelicht.

Op Peppelrode wordt er vanuit 4 clustergroepen gewerkt. Deze groepen zijn ingedeeld op leeftijd en niveau van de cliënt. Binnen deze groepen worden de activiteiten aangeboden. Hierbij wordt gekeken naar de vraag en de mogelijkheden van de cliënt. Collega's houden elkaar op de hoogte van de activiteiten en houden hierbij rekening met elkaar. Daar waar nodig ondersteunen zij elkaar.

Op Peppelstek wordt er vanuit 4 basisgroepen gewerkt. Deze groepen zijn ingedeeld naar de interesses, mogelijkheden en behoeften van de cliënt. Er wordt gestart in deze groep en gegeten en gedronken. Buiten deze momenten om, hebben de cliënten de mogelijkheid om een activiteit te volgen op een andere basisgroep. Hierbij wordt puur gekeken naar de interesses en de behoefte van de cliënt. Wel schrijven cliënten zich in voor activiteiten, zodat er duidelijkheid en structuur bestaat.

Door deze manier van werken hebben de cliënten de vrijheid om te gaan en staan waar ze willen. Dit kan chaotisch overkomen, maar de cliënten weten wat er van hen verwacht wordt. Ze reageren positief op deze manier van werken. Collega's onderling doen met regelmaat een beroep op elkaar.

Zoals hier boven wordt aangegeven, bestaat er verschil in het aanbieden van de activiteiten op Peppelrode en Peppelstek. Hierover zijn de begeleiders van beide centra ondervraagd.

De begeleider van clustergroep 1 heeft een dag meegekeken op Peppelstek. Haar viel op dat de manier van werken op Peppelstek opener is. De cliënten hebben de mogelijkheid om activiteiten te volgen waar ze willen, ze zijn niet gebonden aan één groep. De sfeer en de manier van werken binnen Peppelstek sprak haar aan. Ze gaf aan dat deze manier van werken voor een gedeelte wenselijk is voor de cliënten van Peppelrode. Maar is niet compleet haalbaar, dit omdat de cliënten van Peppelrode veel structuur en duidelijkheid nodig hebben en dat niet voldoende krijgen op die manier van werken.

De begeleiders van clustergroep 1 zijn tevreden met hun manier van activiteiten aanbieden. Zij zijn van mening dat de manier van Peppelstek niet zal werken voor hun cliëntgroep. Dit zou de wereld voor de cliënten te groot en onduidelijk maken, waardoor er onrust zal ontstaan. De cliënten reageren goed op de methode die er nu is op Peppelrode.

In totaal zijn er 76 enquêtes verstuurd, hiervan zijn er 16 ingevuld terug gekomen. Daarnaast zijn er bij 8 ouders een open interview afgenomen. De resultaten van de enquêtes en de open interviews zullen in onderstaande stukken verwerkt worden. Bij onderstaande antwoorden wordt gesproken over zoon of dochter, daarmee wordt ook bedoeld de broer, zus of een familielid die zorg draagt voor die persoon. Wanneer er wordt gesproken over ouders, dan wordt er ook broer of zus bedoeld.

3.2.8. Aansluiting activiteiten aanbod bij de interesses, mogelijkheden en behoeften van de cliënten op Peppelrode en Peppelstek, volgens ouders

Elf ouders van cliënten die dagbesteding volgen op Peppelrode hebben de enquête ingevuld.

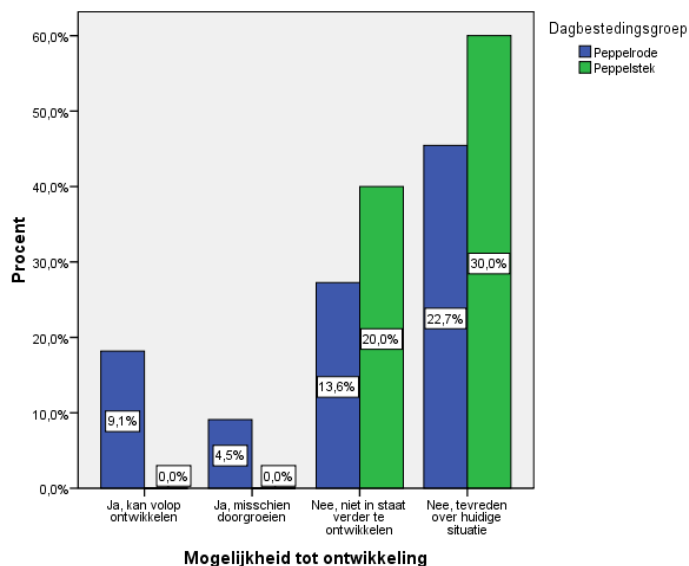
Er zijn negen ouders/familieleden die in de enquête hebben aangegeven, dat zij tevreden zijn met de dagbesteding van hun zoon, dochter, broer of zus. Zij geven aan dat hun zoon of dochter met plezier naar dagbesteding gaat, veel enthousiaste verhalen vertelt en lezen dat terug in de dag rapportage.

Wat ook naar voren komt is dat een veilige en vertrouwde werkplek structuur biedt in het dagelijkse leven. Dit wordt als erg positief ervaren. Twee keer wordt gezegd dat structuur, regelmaat, rust, afwisseling en ontwikkeling belangrijke behoeften zijn van de zoon of dochter. Het is belangrijk om in deze behoeften te voorzien, om op die manier onrust te voorkomen. Vijf ouders geven aan tevreden te zijn met de huidige dagbesteding van hun zoon of dochter en willen dit graag zo houden. Ze zien geen verdere mogelijkheden tot ontwikkeling en/of doorgroei naar andere dagbesteding. Voor resultaten hiervan zie figuur 4. Ook geven de meeste ouders aan tevreden te zijn met het huidige activiteiten aanbod, zie resultaten in figuur 5. Wat ouders noemen als één van de belangrijkste punten is dat hun zoon of dochter goed in zijn of haar vel zit en met veel plezier naar dagbesteding blijft gaan.

Er zijn twee ouders die aangeven niet helemaal tevreden te zijn met het huidige dagbesteding en activiteiten aanbod, zie figuur 5. De ene ouder geeft aan dat hun zoon niet met animo de deur uit gaat. Hij deed voorheen met veel plezier montage en inpak werk, maar nu is het voornamelijk 'bezig houden'. De ouders geven aan dat de aangeboden activiteiten niet voldoende aansluiten bij de mogelijkheden, behoeften en interesses van hun zoon. Zij geven aan de kennis en ondersteuning in de begeleiding voor hun zoon te missen. De andere ouder geeft aan dat hun dochter te weinig beweging krijgt. Zij zouden graag zien dat er meer sport en bewegingsactiviteiten worden aangeboden binnen de dagbesteding van hun dochter.

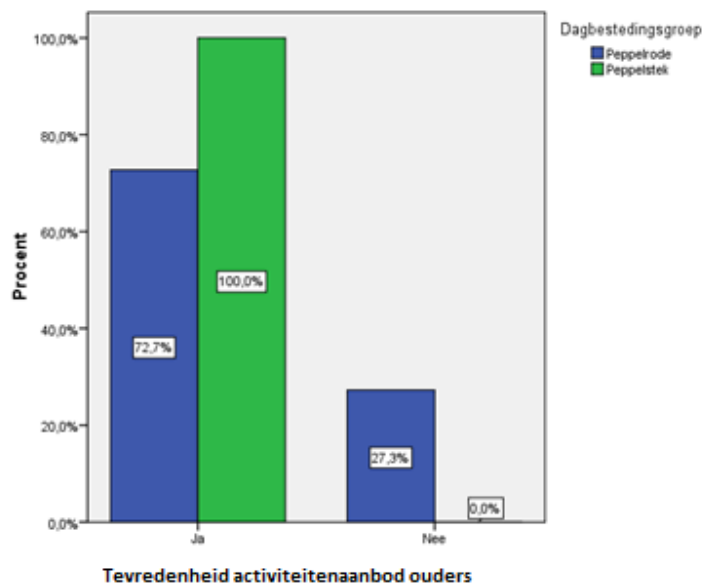
Binnen Peppelstek zijn er vijf ouders die de enquêtes hebben ingevuld. Zij geven allemaal aan tevreden te zijn met het huidige activiteiten aanbod op de dagbesteding van hun zoon of dochter. Dit wordt gemerkt door het gedrag van hun zoon of dochter, ze zijn vrolijk, zitten goed in hun vel en gaan elke dag met plezier naar Peppelstek. Zie figuur 5. Ook bij deze ouders komt naar voren dat zij rust, regelmaat en

afwisseling binnen activiteiten erg belangrijk vinden voor hun zoon of dochter. Dit merken ouders door de verhalen die hun zoon of dochter vertelt over de dagbesteding op Peppelstek. Geen van deze ouders geven aan veranderingen te willen in het huidige activiteitenaanbod en zien zij geen mogelijkheid tot ontwikkeling van hun zoon of dochter, of doorgroei naar een andere dagbesteding. Zie figuur 4.

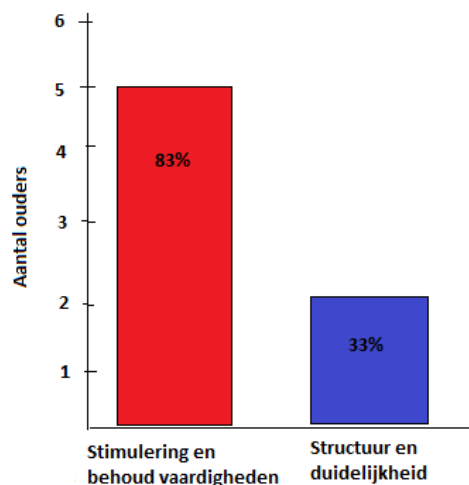

Figuur 4 mogelijkheid tot ontwikkeling

Mogelijkheid tot ontwikkeling	Aantal	Procent	Valid Procent	Cumulative Procent
Ja, kan volop ontwikkelen	2	12,5	12,5	12,5
Ja, misschien doorgroeien	1	6,3	6,3	18,8
Nee, niet in staat verder te ontwikkelen	5	31,3	31,3	50,0
Nee, tevreden over huidige situatie	8	50,0	50,0	100,0
Totaal	16	100,0	100,0	

Figuur 5 tevredenheid activiteiten aanbod ouders

Figuur 6 belangrijkste uitkomsten interviews ouders

Figuur 6 geeft weer wat de belangrijkste uitkomsten van de interviews zijn.

Er zijn drie paar ouder(s) geïnterviewd van cliënten van Peppelrode

De eerst geïnterviewde ouder heeft een dochter van 33 jaar, zij volgt dagbesteding op Peppelrode. Ouder 1 geeft aan erg tevreden te zijn met huidige dagbesteding. Keuze voor deze dagbesteding is verhuizing geweest. De keus viel voor Peppelrode, vanwege de ligging maar ook de sfeer en het feit dat er geen werkdruk bestaat. Dit is erg belangrijk voor haar dochter. Ouder 1 geeft aan dat haar dochter het naar haar zin heeft op dagbesteding, dit is te zien aan het enthousiasme en de opgewektheid als ze van huis vertrekt en weer terug komt. De activiteiten sluiten aan bij de belevingswereld van

haar dochter. Ouder 1 geeft aan dat haar dochter niet meer tot verdere ontwikkeling in staat is, ze zit op het hoogst haalbare niveau. Moeder vindt het belangrijk dat wel geprobeerd wordt om vaardigheden nog aan te leren en te onderhouden en vindt het fijn dat dit ook gedaan wordt door de begeleiders op Peppelrode. Als laatst geeft ouder 1 aan dat beweging belangrijk is, niet alleen voor de activiteit maar ook voor het plezier en dat haar dochter hierin aangestuurd moet worden.

De tweede geïnterviewde ouder heeft een zoon, welke nog thuis woont. Hij volgt dagbesteding op Peppelrode. Ouders wonen tegenover Peppelstek, het risico dat hun zoon naar huis zou komen lopen was te groot, daarom hebben ze er voor gekozen om hun zoon naar dagbesteding in Emmeloord te laten gaan. Hun zoon heeft het naar zijn zin op dagbesteding, ouders vinden Peppelrode een goede plek voor hun zoon. Soms wordt er te veel van hem gevraagd, hij is dan 's avonds erg moe. Structuur en duidelijkheid is voor hun zoon erg belangrijk, vaste begeleiding speelt daarbij een grote rol. De activiteiten sluiten aan bij de interesses van hun zoon, ouders vinden dat Triade hier voldoende bij aansluit. Ook wordt er geprobeerd om tot nieuwe ontwikkelingen te komen, moeder geeft aan dit belangrijk te vinden. Ouders zijn over het geheel tevreden met de dagbesteding die Peppelrode biedt en met ondersteuning die zij daarbij krijgen van de orthopedagoog.

De derde geïnterviewde ouder heeft een zoon van 27 jaar, welke momenteel nog thuis woont. Hij volgt dagbesteding op Peppelrode, vanwege de ligging en de ruimte binnen Peppelrode om aan de behoeften van hun zoon te kunnen voldoen. Ouders geven aan erg tevreden te zijn met de activiteiten die aangeboden worden, deze sluiten aan bij de mogelijkheden, interesses en behoeften van hun zoon. Er wordt goed ingespeeld op de grote zorgvraag van hun zoon. Moeder geeft aan dat activering en stimulans van belang zijn wat betreft de activiteiten van haar zoon.

Er zijn drie paar ouder(s) geïnterviewd van cliënten van Peppelstek

De eerste geïnterviewde ouder heeft een zus, welke woont in een woonvorm van Philadelphia en dagbesteding volgt op Peppelstek. Keuze hier voor was de ligging op Urk, dicht bij huis. Ouder 1 geeft aan dat haar zus het naar haar zin heeft op dagbesteding, dit is te zien door haar houding en gedrag. De activiteiten sluiten aan bij de interesses en behoeften van haar zus, hier is zij erg tevreden over. Structuur is hierbij wel van belang.

De tweede geïnterviewde ouder heeft een zoon, welke in een woonvorm van Philadelphia woont. Hun zoon gaat drie dagen naar Peppelstek, vanwege de locatie is hier voor gekozen. De activiteiten sluiten goed aan bij de mogelijkheden van hun zoon, hij heeft het erg naar zijn zin op dagbesteding. Ouders vinden het erg belangrijk dat hij deze drie dagen naar Peppelstek blijft gaan. Zij missen geen activiteiten in het aanbod, zijn mogelijkheden zijn beperkt, maar worden zo veel mogelijk gestimuleerd door de begeleiders van Peppelstek. Dit vinden ouders zeer belangrijk.

De derde geïnterviewde ouder heeft een zus van 45 jaar, welke woont in een woonvorm van Philadelphia. Zij volgt twee dagen dagbesteding op Peppelstek, zij heeft hier zelf voor gekozen. Ze is in staat om aan te geven wat ze wel en niet wil, hierbij wordt ook op Peppelstek goed ingespeeld door begeleiding. Daar waar mogelijk wordt ontwikkeling gestimuleerd en bestaande vaardigheden in stand gehouden. Hier is ouder 3 erg tevreden over.

3.2.9. Wenselijke veranderingen volgens de ouders van cliënten Peppelrode en Peppelstek

Uit de enquêtes is gebleken dat er weinig ouders zijn die aangeven echt iets te willen veranderen aan het huidige activiteitenaanbod. Er is één ouder die aangeeft meer sport en beweging zou willen voor zijn of haar dochter binnen dagbesteding. Wat bij een andere ouder naar voren komt is dat Triade nog beter kan aansluiten bij de mogelijkheden van zijn of haar dochter, door niet te vaak te wisselen van begeleiding. Dit brengt onrust en stress met zich mee. Wat ook een aantal keer naar voren komt, maar voor dit onderzoek niet van toepassing, is dat ouders minder tevreden zijn over de woonsituatie van hun zoon of dochter. De zoon of dochter woont in een woonvorm van Triade. Zij geven aan meer personeel op de woning te willen zien. En daarnaast meer activiteiten in de weekenden met passende begeleiding. Ouders geven aan dat hun zoon of dochter momenteel te weinig gestimuleerd wordt om te bewegen en passief is in zijn of haar thuissituatie.

Uit de interviews is gebleken dat eerst geïnterviewde ouder van Peppelrode, meer begeleiding zou willen zien binnen de groepen. Op die manier wordt er meer ruimte gecreëerd om individuele activiteiten te ondernemen met de cliënten, zodat er meer tijd gestoken kan worden om bepaalde ontwikkeling tot stand te laten komen. Daarbij geeft ze wel aan dat dit niet mogelijk is vanwege geldgebrek en bezuinigingen. Derde geïnterviewde ouder van Peppelrode geeft aan, erg tevreden te zijn over de communicatie binnen dagbesteding. Hierbij geeft zij wel aan dat ze beter op de hoogte gehouden wil worden en meer inspraak zou willen met betrekking tot veranderingen.

3.2.10. Wenselijke veranderingen volgens de ouders van cliënten Peppelstek

Er zijn twee ouders van cliënten die aangeven bepaalde dingen te missen of anders zouden willen zien waardoor Triade nog beter zou kunnen aansluiten bij de mogelijkheden, interesses en behoeften van hun zoon of dochter. De eerste ouder geeft aan dat Triade beter aan kan sluiten bij de behoefte van hun zoon, door op Peppelstek het brood te gaan verzorgen. Dit zodat hij zijn 'akelige' broodtrommel niet mee hoeft en zelf zijn beleg kan kiezen. Dit is deze ouders wel €10,- per week waard. Ouders geven aan dat wat hun zoon daarbij nodig heeft, is de begeleiding van Peppelstek, die hem als activiteit “het netjes leren eten met mes en vork” zouden moeten aanbieden. Als activiteit missen deze ouders sport en beweging, bijvoorbeeld buiten basketballen. De andere ouder geeft aan dat Triade nog beter zou kunnen aansluiten bij de interesses en behoeften van hun dochter, door een 'clubje' op te richten waarbij ze kan praten met mensen van haar eigen niveau. Zij geven aan dat Peppelstek nog beter aan zou kunnen sluiten bij de mogelijkheden van hun dochter, door meer persoonlijke aandacht te bieden. Activiteiten die deze ouders missen in het huidige activiteitenaanbod zijn: bewegingsactiviteiten zoals zwemmen en wandelen.

Uit de interviews is gebleken dat geïnterviewde ouder 1 en 2 van Peppelstek niet tevreden zijn met de manier waarop er gecommuniceerd wordt tussen Triade en Philadelphia. Zij ervaren dit als onprettig, ze geven aan dat het lijkt alsof er een concurrentiestrijd is tussen beide organisaties waarbij geld belangrijker is dan hun zoon of dochter. Ouders geven aan dat ze graag zouden willen, dat deze twee organisaties meer met elkaar in overleg zouden gaan en zouden samenwerken in plaats van iedere instelling voor zich. Ook geeft ouder 2 aan, dat het voor hun zoon belangrijk is dat er zo min mogelijk wordt gewisseld van groepen en personeel. Voor hun zoon is vaste structuur, rust en regelmaat van belang, hij hecht zich aan mensen en heeft moeite met nieuw personeel. Ouder 1 geeft aan dat ze het wenselijk zou vinden dat er een speciale woonvorm komt voor ouderen met een verstandelijke beperking. Dit mist zij op dit moment.

Onderzoeksvraag 3: Hoe wordt er onderzocht welk activiteiten aanbod het best past bij de ondersteuningsvragen van nieuwe cliënten?

3.3.1. Onderzoek naar wensen en behoeften van nieuwe cliënten Peppelrode

Interviews met begeleiders en ouders wijzen uit dat nieuwe cliënten van school, van odk de Paddestoel of een andere dagbestedingsgroep komen. Nieuwe cliënten komen altijd eerst stagelopen. In deze periode kijken de begeleiders, de cliënt en de ouders/verzorgers of de dagbesteding bevalt en aansluit bij de interesses, mogelijkheden en behoeften van de cliënt. Hierbij is het ook belangrijk dat de cliënt aansluit bij de andere cliënten die reeds dagbesteding volgen binnen Peppelrode.

Ook door middel van een gedragstherapeut wordt onderzocht of Peppelrode een geschikte plaats is voor een nieuwe cliënt. Na deze stageperiode wordt besloten of een cliënt geplaatst wordt of niet. Dit wordt altijd in overleg gedaan met het hele team en de ouders/verzorgers van de cliënt.

Begeleiders van Peppelrode geven aan tevreden te zijn met deze manier van werken. Het is cliëntgericht maar er wordt ook gekeken naar de bestaande groepen binnen Peppelrode.

Wanneer een nieuwe cliënt niet zou passen binnen een groep, wordt dit ook duidelijk aangegeven binnen het team. Ook ouders/verzorgers en de cliënt zelf, als dat mogelijk is, kunnen aangeven of er een klik is of niet. Deze keuze is vrijblijvend.

3.3.2. Onderzoek naar wensen en behoeften van nieuwe cliënten Peppelstek

Ook op Peppelstek komen nieuwe cliënten door middel van intake gesprekken, gevolgd door een stageperiode van 3 maanden. Hierbij wordt gekeken binnen welke groep de cliënt past, waar de mogelijkheden, interesses en behoeften van de cliënt liggen. Daarbij wordt gesproken met ouders/verzorgers, vorige begeleiders en een gedragstherapeut. In overleg met het team en de betrokken ouders/verzorgers wordt bekeken of de cliënt geplaatst wordt.

Op basis van rapportages wordt gekeken of de activiteiten aansluiten bij de vraag van de cliënt.

Op deze manier wordt er cliëntgericht gewerkt en sluit het aan bij de wensen en behoeften van de cliënt.

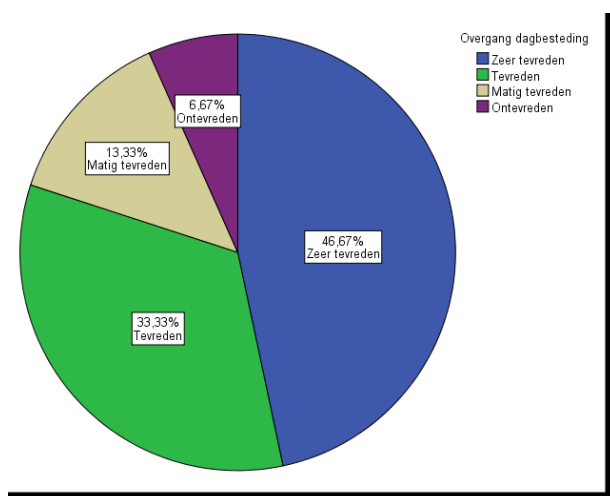
De begeleiders van Peppelstek geven aan erg tevreden te zijn met deze manier van onderzoeken. Hierin wordt er gekeken of Peppelstek past voor de nieuwe cliënt, maar ook voor de bestaande cliënten en begeleiders. Wanneer een nieuwe cliënt niet zou passen binnen een groep, wordt dit ook duidelijk aangegeven binnen het team. Ook ouders/verzorgers en de cliënt zelf als dat mogelijk is, kunnen aangeven of er een klik is of niet. Deze keuze is vrijblijvend.

3.3.3. Tevredenheid ouders

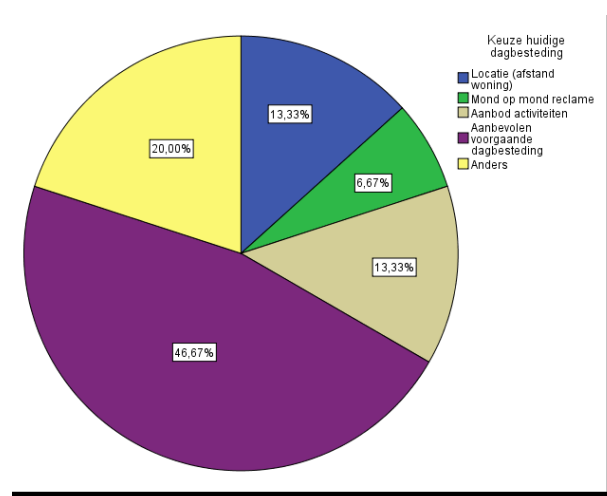
Uit onze enquête is gebleken dat 46,67% van de ouders uit ervaring zeer tevreden is over de overgang van school of odk, naar een nieuwe dagbesteding.

33,33 % is tevreden, 13,33% is matig tevreden en 6,67% is ontevreden, zie figuur 7.

In figuur 8 is te zien waarop de keuze van dagbesteding gebaseerd is.

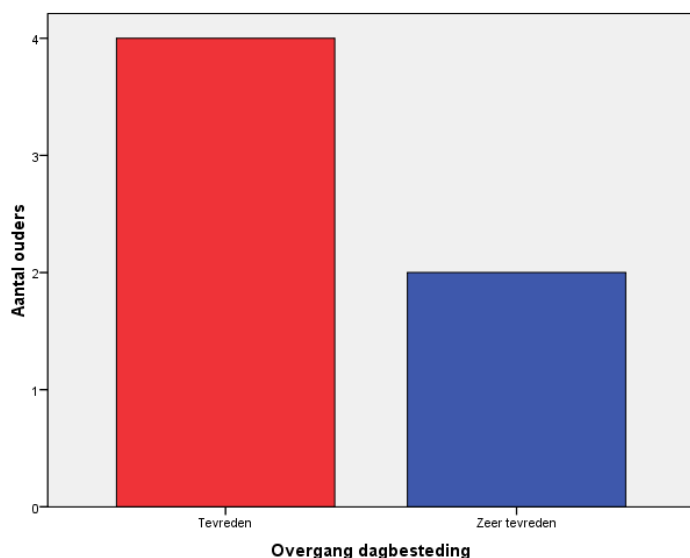

Figuur 7 tevredenheid overgang dagbesteding ouders

Figuur 8 keuze voor huidige dagbesteding

Uit de open interviews is gebleken dat ouders allemaal tevreden tot zeer tevreden zijn over de manier waarop de overgang van hun zoon of dochter naar een nieuwe dagbesteding verlopen is. Zij geven aan voldoende geïnformeerd en betrokken zijn geweest bij deze keuze. Zij konden mee denken en beslissen over deze keuze. Resultaten zie figuur 9.

Figuur 9 tevredenheid ouders over de overgang naar huidige dagbesteding

3.3.4. De manieren waarop de wensen en behoeften van cliënten in kaart worden gebracht

Als eerst worden de wensen en behoeften van de cliënt in kaart gebracht met behulp van een gedragstherapeut, op basis van rapportages en door overleg met ouders/verzorgers/begeleiders van wonen maar ook van vorige dagbesteding/school. Op dit moment wordt er gebruik gemaakt van een stageperiode van 3 maanden. Tijdens deze periode wordt gekeken of de dagbesteding aansluit bij de interesses, mogelijkheden en behoeften van de nieuwe cliënt en of deze cliënt aansluit bij de bestaande cliëntgroep. De nieuwe cliënt wordt geobserveerd in zijn gedrag, houding en reacties.

Conclusie

Aanleiding voor dit onderzoek was dat John Joustra, opdrachtgever en clustermanager van Peppelrode en Peppelstek, een aantal verschillen zag binnen deze twee dagbestedingscentra. Er ontstonden bij hem een aantal vragen, die hij graag onderzocht wilde hebben.

John gaf aan het vreemd te vinden dat beide locaties verschillend van elkaar zijn, terwijl dit groepen moeten zijn die er hetzelfde uit horen te zien. De cliënten van beide dagbestedingscentra krijgen niet hetzelfde aanbod, terwijl de vraag wel hetzelfde is. De doelgroep is nagenoeg hetzelfde, maar het activiteiten aanbod verschilt, aldus John.

Hoofdvraag van dit onderzoek:

“Welke verschillende belevingsgerichte activiteiten worden aangeboden in de dagcentra Peppelrode en Peppelstek? Welke verschillen tussen deze twee zijn er en hoe zijn die ontstaan? Daarnaast onderzoeken we welke wensen er zijn rondom belevingsgerichte activiteiten voor de cliënten om in de nabije toekomst te realiseren.”

Uit verschillende onderzoeksresultaten blijkt dat de volgende belevingsgerichte activiteiten binnen Peppelrode en Peppelstek aangeboden worden; onder andere sensopatische, passieve, actieve en op zintuig gerichte activiteiten. Deze belevingsgerichte activiteiten binnen beide locaties verschillen niet tot nauwelijks van elkaar. Nauwelijks betekent dat cliënten op Peppelrode wel zwemmen en cliënten op Peppelstek niet. Er zit geen verschil in de belevingsgerichte activiteiten die aangeboden worden op beide dagbestedingscentra. De manier waarop deze activiteiten aangeboden worden, verschilt echter wel van elkaar. Doordat de manier van aanbieden van elkaar verschilt, kan het voor buitenstaanders lijken dat de activiteiten ook van elkaar verschillen. Door middel van observeren en interviewen van begeleiders en orthopedagogen van beide dagcentra, zijn de volgende conclusies naar voren gekomen:

- De activiteiten worden op twee verschillende manieren aangeboden. Op Peppelrode wordt gewerkt vanuit vaste clustergroepen, daar binnen worden activiteiten aangeboden. Op Peppelstek wordt gewerkt vanuit vaste basisgroepen en daar buiten kunnen cliënten kiezen voor activiteiten binnen andere groepen, buiten eigen basisgroep om. Voor deze verschillen is door begeleiders van Peppelrode en Peppelstek bewust gekozen. Peppelrode is in het verleden gestart met het werken in vaste groepen, waarbij cliënten konden kiezen voor activiteiten buiten hun eigen groep om. Deze manier van werken, was voor de cliënten van Peppelrode toentertijd erg onduidelijk, dit bracht veel onrust en spanningen met zich mee. Daarom is er voor gekozen om activiteiten binnen vaste groepen aan te bieden, zodat cliënten vaste structuur, duidelijkheid en rust kregen. Peppelstek werkt nog wel op deze manier, de cliënten reageren hier erg goed op. Het wordt voor zowel de cliënt als voor de begeleider als prettig ervaren. Van zowel de orthopedagoog en begeleiders van Peppelstek hebben wij vernomen dat een goede onderlinge communicatie tussen begeleiders hierbij erg van belang is. Zou deze er niet zijn, dan zou deze manier van activiteiten aanbieden waarschijnlijk minder goed werken. Dit is ook uit onze observaties naar voren gekomen. Binnen Peppelrode wordt er op dit moment voornamelijk gewerkt vanuit de vaste basisgroep, maar er wordt steeds vaker, waar dat mogelijk is, geprobeerd activiteiten buiten deze groepen aan te bieden.
- Het verschil van groepssamenstelling is hierbij een belangrijke factor. Op Peppelrode zijn de groepen homogeen, dit wil zeggen dat de groepen zijn ingedeeld op niveau, leeftijd en zorgvraag van de cliënt. Op Peppelstek zijn de groepen (op basisgroep 1 na) heterogeen, dat wil zeggen dat leeftijd, niveau, geslacht, zorgvraag verschilt binnen de groep. Basisgroep 1 is heterogeen wat betreft leeftijd, niveau en geslacht, maar homogeen als het gaat om de zorgvraag van de cliënt. De samenstelling van groepen op Peppelstek zorgt er voor dat er de mogelijkheid is om

activiteiten aan te bieden buiten eigen groepen om. De cliënten die hier goed mee om kunnen gaan, kunnen er voor kiezen om activiteiten buiten de groepen te doen. Cliënten die meer behoefte hebben aan structuur, blijven op de eigen basisgroep. Wij denken dat deze manier van werken goed werkt op Peppelstek, omdat de cliënt de vrijheid heeft om te kiezen voor wat hij of zij wil. De samenstelling van de groepen (heterogeen) verklaart voor een deel waarom deze manier van activiteiten aanbieden goed werkt voor Peppelstek. De orthopedagoog geeft aan dat het niet helemaal te verklaren is waarom deze cliënten wel goed reageren op deze manier. Het zal een samenhang van de factoren groepssamenstelling en communicatie van begeleiders zijn. Op Peppelrode wordt er bewust voor gekozen om op een andere manier activiteiten aan te bieden, omdat zij hebben ondervonden dat dit beter aansluit bij de cliënten. Ook hierbij speelt groepssamenstelling (homogeen) een rol. De cliënten hebben baat bij structuur en duidelijkheid, dit staat voorop bij het aanbieden van activiteiten. Bij cliënten die wel met veranderingen om kunnen gaan, wordt momenteel geprobeerd steeds meer activiteiten buiten de clustergroep aan te bieden.

Door middel van interviews met ouders van cliënten, begeleiders en orthopedagogen van Peppelrode en Peppelstek is naar voren gekomen dat het huidige activiteitenaanbod voldoende aansluit bij de interesses, mogelijkheden en behoeften van de cliënten. Zoals in de resultaten te lezen valt, zijn er een aantal ouders die veranderingen zouden willen zien. Zie figuur 3. Door middel van de enquêtes en interviews met ouders van cliënten op Peppelrode en Peppelstek, is de conclusie dat er geen activiteiten in het huidige aanbod gemist worden. De cliënt heeft voldoende mogelijkheid om activiteiten te kiezen, die aansluiten bij zijn/haar mogelijkheden, behoeften en interesses.

Door de interviews met de begeleiders en orthopedagogen van beide locaties kan er geconcludeerd worden dat beide centra gebruik maken van een stageperiode. In die periode wordt bij de nieuwe cliënt geïnventariseerd waar de interesses, mogelijkheden en behoeften liggen. Hierbij hebben de nieuwe cliënten een grote keuze aan belevingsgerichte activiteiten. Begeleiders geven aan dat er niet één vaste richtlijn is hoe te observeren, waar op te letten en hoe te communiceren met familie en andere begeleiders. Er bestaat dus geen vast protocol. Door gebruik te maken van een vastgesteld protocol, kan dit stagebeleid voor nieuwe cliënten geoptimaliseerd worden.

Ouders zijn tevreden met de inspraak die zij hierin krijgen en hebben het gevoel dat dit aansluit bij hun kind. De geïnterviewde ouders geven aan dat zij betrokken zijn geweest bij dit proces, doordat hun mening gevraagd werd en hier een belangrijke rol bij speelde.

Overige conclusies

- Uit onze interviews met zowel begeleiders als ouders van cliënten van beide dagcentra is naar voren gekomen dat bepaalde bewegingsactiviteiten worden gemist. Zo is een belangrijk verschil dat er op Peppelrode nog wel gezwommen wordt en op Peppelstek niet. Zoals in de grafieken 1 en 3 is te zien is dat begeleiders aangeven dat ze bewegen erg belangrijk vinden en dat dit soms te weinig gedaan wordt. Ook de orthopedagoog van Peppelstek geeft aan dat bewegen en ook zwemmen een belangrijke activiteit kan zijn voor deze doelgroep. Zij geeft aan dat zwemmen niet alleen een bewegings, maar ook belevings activiteit is. Wij sluiten ons aan bij deze mening. Maar onder andere door de recente bezuinigingen en de afstand naar het zwembad, is het voor Peppelstek niet mogelijk om te zwemmen met de cliënten. Wel hebben wij in de observaties gezien dat er getracht wordt de activiteit zwemmen op te vullen door andere bewegingsactiviteiten. Hier wordt door de begeleiders van Peppelstek op een creatieve manier mee omgegaan.
- Daarnaast zijn er een aantal activiteiten die begeleiders graag anders zouden willen zien. Er bestaat een wenselijkheid om dit te veranderen. Niet alle wenselijkheden zijn te realiseren. Zo zouden twee begeleiders graag meer met muziekactiviteiten willen doen. En bestaat er de wens

om een belevingstheater op te zetten, om op die manier nog meer met belevingsgerichte activiteiten te gaan werken.

- Tijdens dit onderzoek zijn er meerdere bezuinigingsmaatregelen doorgevoerd binnen Triade. Zo ook op Peppelrode en Peppelstek. Dit voornamelijk door het inkorten van personeel en diensten en door het samenvoegen van groepen. Zowel Peppelrode als Peppelstek zijn van vier naar drie groepen gegaan. Deze bezuinigingen hebben voor de begeleiders en de cliënten nadelige gevolgen. Dit wordt zowel door ouders als door de begeleiders aangegeven. De groepen zijn een stuk groter geworden, waardoor er minder individuele tijd is voor de cliënten. Hierdoor heeft het personeel de verantwoordelijkheid over een groter aantal cliënten dan voorheen. De begeleiders zullen hun tijd anders moeten gaan indelen, het uitvoeren van individuele activiteiten wordt hierdoor bemoeilijkt. Ook de cliënten zullen zich moeten aanpassen en moeten wennen aan de nieuwe situatie. Ouders geven aan dat dit niet ten goede komt aan de ontwikkeling en de behoeften van zijn of haar kind. Ook wij denken dat dit met betrekking tot de belevingsgerichte activiteiten niet in het voordeel zal werken. Belevingsgerichte activiteiten moeten in alle rust, met tijd voor de cliënt aangeboden worden. Dit zal door de bezuinigingen een stuk lastiger worden. Wij, maar ook begeleiders en ouders zijn zich er van bewust dat de bezuinigingen onvermijdelijk zijn. Iedereen binnen Triade probeert er dan ook duidelijk het beste van te maken.

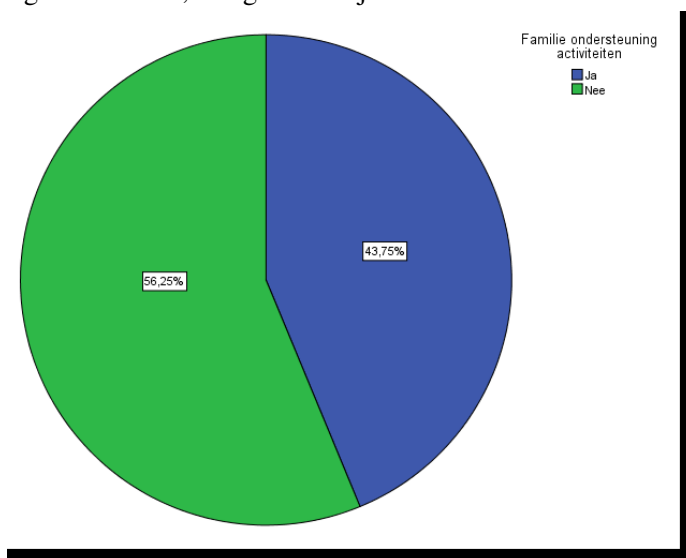
Aanbevelingen

De resultaten van dit onderzoek hebben er toe geleid dat we acht aanbevelingen willen doen.

1. Allereerst heeft dit onderzoek er toe geleid dat we tot de conclusie zijn gekomen, dat de aangeboden activiteiten niet tot nauwelijks van elkaar verschillen. De activiteiten worden aangeboden naar wat past bij de behoeften, mogelijkheden en interesses van de cliënt. Daarom willen wij Peppelrode en Peppelstek aanbevelen, goed te blijven luisteren naar de cliënt en deze belevingsgerichte activiteiten blijven aanbieden op een manier die bij begeleiders en cliënten aansluit. Het is hierbij van belang dat ouders en orthopedagogen actief betrokken worden en blijven bij de evaluatie van het activiteitenschema.
2. Er zijn op dit moment veel bezuinigingen binnen de gehandicaptenzorg in het algemeen, zo ook binnen Triade. Waardoor dit onderzoek en aanbevelingen niet volledig tot zijn recht kan komen. Daarom zou nader onderzoek in de toekomst van toepassing kunnen zijn. Dit onderzoek zou zich kunnen richten op uitbreiding van het activiteitsaanbod en op de verschillende wijzen van begeleiden die wij geconstateerd hebben tussen Peppelrode en Peppelstek.
3. Om cliënten binnen Peppelrode ook de mogelijkheid te bieden om aan te kunnen sluiten bij andere groepen, zou Peppelrode gebruik kunnen maken van workshops. Uit gesprekken met begeleiders is gebleken dat zij zelf ook al met dit idee gekomen waren, maar nog niet tot uitvoering gebracht hebben. Het idee is om cliënten die met dit concept om kunnen gaan, workshops aan te bieden waarbij zij activiteiten buiten de groep om kunnen doen. Cliënten die meer behoefte hebben aan duidelijkheid en structuur, behouden de mogelijkheid om activiteiten binnen hun eigen groep te doen. Bij workshops kan gedacht worden aan: kookactiviteiten, belevingstheater en alle andere activiteiten buiten de groep, die aansluiten bij de interesses, behoeften en mogelijkheden van de individuele cliënt.
4. Om binnen Peppelrode meer met muziek te kunnen doen, is het wenselijk dat begeleiders deze verandering zelf vorm gaan geven. Dit kan te realiseren zijn door de muzikagoog om tips en adviezen te vragen waarna de muziek door de begeleiders zelf opgepakt kan worden. Daarnaast kan de muzikagoog maar ook bewegingstherapeut om advies gevraagd worden rondom het opzetten van een belevingstheater. Begeleiders van Peppelrode kunnen samen met deze twee personen het theater opzetten en zelfstandig uitvoeren in bijvoorbeeld de gezamenlijke kantine of de sportzaal.
5. Om het zwemmen op Peppelrode te behouden en op Peppelstek waar mogelijk weer in te zetten, voor cliënten die daar behoefte aan hebben, raden wij aan gebruik te maken van vrijwilligers of

ouders. Raadzaam is om te inventariseren welke ouders bereid zijn om te ondersteunen bij deze activiteit en daarnaast actief vrijwilligers te werven.

6. Daarnaast raden wij aan de ouders en vrijwilligers niet alleen te gebruiken bij de activiteit zwemmen, maar ook bij andere activiteiten waarbij hun hulp van belang kan zijn. Tijdens de enquête hebben wij gepeild hoe ouders van cliënten binnen Peppelrode en Peppelstek hier tegenover staan, in figuur 10 zijn de resultaten hiervan te zien.

Figuur 10 ondersteuning familie bij activiteiten

7. Wat wij Triade willen adviseren, is om naar aanleiding van de gesprekken met ouders van cliënten, het contact tussen Triade en Philadelphia te verbeteren, dit door de communicatie tussen beide instellingen te optimaliseren. Het belang hiervan is dat de cliënt voorop blijft staan en dat de ouders/familieleden zich gehoord voelen.
8. Tot slot willen wij Peppelrode en Peppelstek adviseren om met betrekking tot het stagebeleid, gebruik te maken van een daarvoor opgesteld stageprotocol. Huidige aanpak vinden wij als basis een goede methode. Deze methode zou nog optimaler kunnen werken door het gebruik van officiële protocollen en methodes. Op die manier werkt iedereen volgens eenzelfde methode, wat er voor zorgt dat de resultaten van de stageperiode het meest objectief, gelijk en compleet zullen zijn. Dit geeft een volledig totaalbeeld. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan:
 - Behoeft onderzoek bij cliënt en ouders/verzorgers. Waar liggen interesses, mogelijkheden en behoeften, wat is belangrijk voor de cliënt, wat vinden ouders belangrijk?
 - Overleg team over plaatsing cliënt
 - Voorbereiding huidige cliëntgroep door middel van thema gericht werken, denk hierbij aan inleidende activiteiten als een kalender en groeps gesprekken
 - Plaatsing in een vooraf bepaalde groep
 - Stageperiode van 3 maanden, tijdens deze periode wekelijks een voortgangsformulier invullen.
 - Na deze stageperiode alle verslagen bij elkaar voegen en resultaten met ouders en begeleiders evalueren.

De aanbevelingen die wij doen voor in de toekomst, wanneer er qua budget meer ruimte is, zijn:

- Uit interviews met begeleiders van Peppelrode en Peppelstek, kwam naar voren dat cliënten activiteiten ervaren op een belevingsgerichte manier. Begeleiders gaven aan dat een belevingstuin hierbij goed zou aansluiten. Zowel Peppelrode als Peppelstek hebben de ruimte om dit te kunnen realiseren. Dit is te realiseren op kleine schaal door bijvoorbeeld de volgende elementen aan te

schaffen: groente/fruit plantjes, verschillende kruiden plantjes, bloemen, zand/grind bak, fontein, schommel en vlinderstruiken. Een belevingstuin hoeft niet groot en duur te zijn, op die manier zou een belevingstuin te realiseren zijn. Een belevingstuin sluit aan bij de behoeften van de cliënten op Peppelrode en Peppelstek, hun zintuigen worden hier gestimuleerd.

- Wij raden aan om meer gebruik te maken van de schuur op Peppelstek. Ook begeleiders van Peppelstek gaven tijdens het interview aan dat deze schuur hier erg geschikt voor zou kunnen zijn en dat er binnen Peppelstek zeker cliënten zijn die hier behoefte aan hebben. Door middel van kleine aanpassingen, zou deze schuur gebruikt kunnen worden als plek waar cliënten activiteiten kunnen ondernemen waarin zij hun energie kwijt kunnen.
- Daarnaast kwam tijdens ons interview met begeleiders naar voren dat op Peppelstek de bus, die voorheen ter beschikking stond, erg gemist wordt. Begeleiders geven aan dat deze activiteit erg gewaardeerd werd onder de cliënten, waardoor ook de belevingswereld voor hen groter werd. Mede daarom raden wij aan dat, wanneer het budget het in de toekomst weer toelaat, nogmaals na te denken over de extra toevoeging die de bus had.
Om een nieuwe bus aan te schaffen, kan ook gebruik worden gemaakt van sponsors.
- Begeleiders van Peppelrode en Peppelstek geven aan dat afwisseling in activiteiten erg belangrijk kan zijn voor cliënten, maar geven hierbij aan dat het budget het niet altijd toelaat om nieuw spel of belevingsmateriaal aan te schaffen. Wij raden daarom aan om in de toekomst gebruik te maken van een speltheek (die zich onder andere bevindt in Emmeloord). Bij deze speltheek kunnen verschillende materialen geleend worden, tegen een vergoeding. Dit zorgt er voor dat de cliënten gebruik kunnen maken van afwisselend materiaal en dat zij regelmatig gestimuleerd worden in hun ontwikkeling van nieuwe vaardigheden.

Beperkingen van het onderzoek

Nu dit onderzoek tot zijn einde gekomen is, zijn wij tot de conclusie gekomen dat we tevreden zijn met het verloop van dit onderzoek en de behaalde resultaten. We zijn niet tegen beperkingen aangelopen, die ons onderzoek bemoeilijkt hebben. Er zijn geen grote punten die we anders zouden doen, maar mochten we het overdoen, dan zijn dit de dingen die we anders zouden aanpakken:

Tijdens het werken aan dit onderzoek, zijn wij tot de conclusie gekomen dat de afstand vanaf onze woonplaats, naar Emmeloord en Urk behoorlijk ver was. Hierdoor hadden wij niet de mogelijkheid om even bij de dagbestedingsgroepen langs te gaan, maar moesten wij hier al gauw een dag voor uittrekken. Daarbij hebben we de reis vaak als vermoeiend ervaren, we zaten toch ruim twee uur in de auto. Het heeft de resultaten van ons onderzoek niet beïnvloed, het zou voor ons simpelweg makkelijker zijn geweest wanneer de reistijd korter was. Door een goede planning en het combineren van bezoeken aan Peppelrode en Peppelstek, hebben wij de afstand niet als beperkend ervaren.

Tijdens dit onderzoek hebben wij een strakke planning gehanteerd. Hierbij was ook de reistijd meegerekend, waardoor we altijd wisten waar we aan toe waren en niet in tijdnood kwamen. Wij zijn blij dat we gebruik hebben gemaakt van deze duidelijke planning en ons hier aan gehouden hebben. Dit gaf ons de zekerheid en rust die we deze periode nodig hadden.

Wij vinden het jammer dat we van 16 ouders een reactie op de enquête hebben gekregen, maar zoals John Joustra ook aangeeft, heeft dit de resultaten van dit onderzoek niet beperkt. We hebben de informatie die we wel hebben gekregen, kunnen gebruiken om zo tot onze aanbevelingen te komen. Alle ouders hebben de mogelijkheid gehad om te reageren, hierin konden wij niet meer doen dan dat we nu hebben gedaan.

We zijn tevreden over de door ons gehanteerde methoden en zouden hier weinig aan willen veranderen. Als we de mogelijkheid zouden hebben, zouden we de open interview vragen willen aanpassen. Tijdens de uitwerking van de resultaten hiervan, kwamen we af en toe tot de conclusie dat we specifiekere vragen hadden moeten stellen. Dit had ons specifiekere antwoorden kunnen geven op de deelvragen.

Literatuurlijst

Literatuur:

American Psychiatric Association, 1994; Diagnostic and Statistical Manual of mental disorders, (DSM-IV)

Blokhuis A., & Kooten N. van, 2006; Je luistert wel, maar je hoort me niet (over communicatie met mensen met een verstandelijke beperking)

Bruin, C. de, 2009; Geef me de vijf, een praktisch houvast bij de opvoeding en begeleiding van kinderen met autisme

Besten, C. den, & Vulpen, A. van, 2006; Competent begeleiden van mensen met een verstandelijke beperking

Koeleman T., 2008; Ervaar het maar; de verzorging van mensen met een ernstige meervoudige beperking

Luckasson R., 1992; Mental retardation: definition, classification and systems of supports

Palm J., 2005; Omgaan met hersenletsel, hulp bij een veranderd leven

Prof. Dr. G.H. van Gemert, & Prof. Dr. R.B. Minderaa; Zorg voor mensen met een verstandelijke handicap

Timmers-Huigens, 2005; Ervaringsordening, mogelijkheden voor mensen met een verstandelijke handicap

Steen, J.P. van der, 2009; Dementie, achtergronden en praktijkervaringen

Verhoeven N., 2007; Wat is onderzoek? Praktijkboek methoden en technieken voor het hoger onderwijs

Vakbladen:

Bosk magazine 3, vereniging van motorisch gehandicapten en hun ouders

Sozio, vakblad voor sociale en pedagogische beroepen

AS Elsevier, vakblad voor de activiteitensector

Internet:

www.triade-flevoland.nl

<http://verstandelijkebeperking.mysites.nl>

www.outsider.net/spectrum/dsmiv.htm

www.rivm.nl

Praktijkbronnen:

Orthopedagoog Henrieke Adema, Peppelstek.

Orthopedagoog Anja Faber, Peppelrode

Mevrouw Cornelissen, ouder cliënt Peppelrode

Mevrouw Ras, ouder cliënt Peppelrode

Mevrouw Papma, ouder cliënt Peppelrode

Mevrouw Korf, zus cliënt Peppelstek

Meneer en mevrouw Ruiten, ouders cliënt Peppelstek

Mevrouw van Urk, zus cliënt Peppelstek